

45. Tiistaina 27 päivänä huhtikuuta 1993

kello 14.20

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 36 vuoden 1993 kolmanneksi lisätalousarvioksi 1069

2) Hallituksen esitys n:o 37 kolmansien lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1993 aikana ... 1091

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä edustajat Björkenheim, Kohijoki, Kuittinen ja Näsi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys n:o 36 vuoden 1993 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 2) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Ranta: Herra puhemies! (Ed. Stenius-Kaukonen: ”Ministeri” Ranta esittelee!) — In spe!

Arvoisa puhemies! Eduskunnalle nyt annettu

lisäbudjettiesitys kuvaa karmaisevin luvuin hallituksen talouspolitiikan rappeutumista. Työttömyysturvamenot lisääntyvät lähes 3 miljardilla markalla työttömyyslukujen lähestyessä vääjäämättä 500 000 työttömän rajaa, joka jopa työministerin lausuntojen mukaan on kestävämpi. Ulkomaisen velan korkomenot puolestaan kasvavat lähes 1,5 miljardia markkaa, ja valtion velanotto nousee vuonna 1993 73,4 miljardiin markkaan. Tämä ei tietenkään voi jatkua, mutta minkä tien hallitus on valinnut?

Hallitus toteuttaa EY-kysymyksessä aktiivisen etupolitiikan linjaa. Maatalous, joka ei voi olla tulevaisuuden Suomen tuotannollinen perusta, on muodostumassa kynnyskysymykseksi EY-neuvotteluissa. Mikäli maatalous ei saa taloudellista etua EY:ltä, eivät muut tuotannonalat saa tulla osalliseksi eurooppalaisen yhteistyön toiminnallisista ja laajempien markkinoiden tuomista hyödyistä. Suomi sidotaan turpeeseen.

Hallitus heikentää jatkuvasti suomalaisten perusturvaa niin sosiaali- kuin terveystaloudenkin osalta. Työttömyysturvaan suunnitellaan katastrofaalisia leikkauksia. Ammattiyhdistysliikkeelle on annettu yksipuolinen sodanjulistus tilanteessa, jossa vaadittaisiin kansakunnan koaamista.

Julkiseksi ja avoimeksi edellytetty pankkituki käytetään pankki- ja liikesalaisuuden takana elinkeinotoimintojen uudelleenjärjestelyihin. Tämä merkitsee rajua saneerausta, työttömyyden lisäämistä pankki- ja vakuutustoiminnassa, rakentamisessa, vähittäis- ja tukkukaupassa sekä pkt-yrityksissä. Yksittäisissä ratkaisuihin ideologinen omistuspohja näyttää muodostuvan määrävimmäksi tekijäksi. Hallituksen tie on Via Dolorosa.

Lainaan eduskuntavaalien alla pellonpientareella töröttänyttä liikennemerkkiä: ”Vaihtoehto on!” Tarkoitan tosin tasan päinvastaista suuntaa kuin nämä yksityistien pitäjät tarkoitti-

vat. Lähtökohdaksi on otettava taloudellinen kasvu, joka leikkaa työttömyyttä ja tuo taloudelliset resurssit yhteiskunnallisille palveluille. Tähän on mahdollisuuksia.

Euroopan yhdentymisestä on haettava uusia tuotannollisia mahdollisuuksia ja yhteistyöllä eurooppalaista elvytystä. USA:n, seitsemän teollisuusmaan ja kansainvälisten rahoitusjärjestöjen Venäjälle suunnatusta merkittävästä tukipaketista meidänkin olisi oksa otettava. Käynnistettävissä energian käytön tehostamishankkeissa, ympäristöprojekteissa, koulutuksessa ja Venäjän maanviljelyksen koneellistamisessa meillä olisi kykyä. Hallituksen passiivisuus kahlitsee tahdon.

Kotimaassa olisi käynnistettävä uusteollistaminen. Teollistamiselle olisi luotava pohja yhteiskunnan vakauden, perusergian saatavuuden ja tehokkaamman infrastruktuurin avulla. Yhteiskunnan vakaus alkaa kuitenkin olla uhatuna, riittävää energiaa ei saa millään konstilla kohta enää tuottaa, ja kuljetusväylät rappeutuvat käsiin. Meillä on jo nyt merkittäviä satamaraiteita, joilla ei voi ajaa kuin tyhjin vaunuin. Pelkkiä vanhoja vaunuja on kuitenkin mahdotonta ulkomaille myydä ja lainata.

Kauppan edellytykset vaatisivat jälleen nyt vakaata rahanarvoa ja kotimaan investoinnit alemmaa korkotasoa. Markkinoiden epäluottamus Suomen talouspolitiikkaan ja rahamarkkinoiden manipulaatio ovat romahduttaneet työn tulostemme arvon, markan arvon, eräisiin valuuttoihin verrattuna lähes puoleen. Rahamme kellunnan jatkuminen ei tuo kovaa maata jalkojen alle. Epävarmuus jatkuu.

Valuuttavarannon koheneminen ja Euroopan keskuspankkien äskettäiset koronalennukset antaisivat pohjan peruskoron alentamiselle myös Suomessa. Mutta mitä tapahtuu? Täksi aamuksi suunniteltu pankkivaltuusmiesten kokous eilen lykätään. Pankkivaltuusmiehenä vaadin peruskoron nopeaa alentamista.

Hallitus on uppiskainen kansakuntamme eduille, mutta hallitus näyttää olevan uppiskainen myös eduskunnan yksimieliselle tahdolle. Otan, ministeri Viinanen, pari esimerkkiä.

Eduskunta edellytti vuoden 93 varsinaisen tulo- ja menoarvion yhteydessä tieinvestointien suuntaamista siten, että eteläisimmistä Suomes- ta muodostetaan tehokas aluekokonaisuus ja että eri puolilla maata nykyisiä yhteiskuntarakenteita yhdistäen muodostetaan voimakkaampia talousalueita. Hankkeiden rakentamiseksi edellytettiin mm. uusien rahoitusjärjestelmien

toteuttamista esimerkiksi käyttöönottamalla tilausvaltuus sekä maan arvonnousun leikkaus arvonnousun aikaansaavan hankkeen toteuttamiseksi.

Mitä hallitus tekee? Toiseen lisäbudjettiin otetaan rahoituksena Alavuden liittymä ja perusteluosaan edellä mainitulle kohdalle Ilmajoen liittymä. Kohteet siis ilmeisesti arvotaan. Eduskunnan tahto sivuutetaan.

Kolmanteen lisäbudjettiin otetaan tiestön kehittämiseen 50 miljoonan markan ropoet. Uusia rahoitusmuotoja ei esitetä ja kehysbudjetissa investointitasoa lasketaan siten, että hankkeita joudutaan keskeyttämään. Mitään yhdyskuntaja aluerakennetta kokoavaan hanketta ei tietenkään käynnistetä. Nurkkakunta on tärkeämpi Pohjanmaa.

Varsinaisessa vuoden 1993 budjettilausumasaan eduskunta yksimielisesti edellytti, että rautateille luodaan taloudelliset liikennöimisedellytykset nykyisellä rataverkolla. Toisen vuoden 93 lisätalousarvion yhteydessä edellytettiin, että rautateiden henkilöliikenteen hoidon olennaisilta supistuksilta vältytään ja että hallitus huolehtii radanpidon ja Valtionrautateiden rahoituksen riittävydestä. Näin siis eduskunta yksimielisesti edellytti.

Mitä tekee hallitus? Liikenneministeriön kansliapäällikkö kehuskelee julkisuudessa, että liikenneministeriö ei ole edes esittänyt valtiovarainministeriölle rahoituksen järjestämistä. Kolmannessa lisäbudjetissa Valtionrautateiden momenttia ei edes avata, jolloin eduskunnalta on totaalisesti hallituksen toimesta riistetty mahdollisuus yksimielisten edellytystensä toteuttamiseen. Samanaikaisesti on ilmoitettu henkilöliikenteen lopettamisesta merkittävälläkin rataosuuksilla ja nykyisen investointitason johtavan rataverkon supistamiseen puoleen nykyisestään. Liikenteen lopettaminen merkitsee sitä, että jalka naulataan lattiaan, mutta vielä: että molemmat jalat.

Arvoisa puhemies! Kolmas lisäbudjetti osoittaa, että hallitus ei aio tuhoisaa linjaansa muuttaa. Avoin piittaamattomuus eduskunnan yksimielisestä tahdosta koventakoon eduskunnan menettelyjä lisäbudjetin valiokuntakäsittelyssä.

Ed. I i v a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ranta kiinnitti puheenvuoroonsaan ja varsinkin ansiokkaasti huomiota tämänkin lisäbudjetin maatalouspääluokkaan. Ei ole yhtään ihme, että ministeri Viinanen ei kehtaa enää esitellä lisäbudjetin kansanedustajille eduskun-

nassa. Tämä hallitus on osoittautunut todella yhden asian agrariihallitukseksi, mistä on osoituksena myös Heikki Haaviston hämmentävä ja ihmisten moraalikäsityksiä loukkaava nimitys ulkoministeriksi.

Joka kerta, kun varsinainen budjetti annetaan, hallitus yrittää kertoa, että katsokaa nyt, maatalouden menot ovat nyt vähentyneet. Toistuvasti lisäbudjeteissa vientitukea ja muuta maataloustukea lisätään. Ministeri Pura on ollut kyllä kiitettävästi yhteydessä sosialidemokraattiseen maa- ja metsätalousvaliokuntaryhmään ja kertonut suunnitelmista maataloustulolain uudistamiseksi ja markkinointirahaston aikaansaamiseksi. Kun me tämän keskustelun jälkeen olemme esittäneet hänelle neuvotteluja näistä kysymyksistä, ministeri Pura ja koko hallitus on häipynyt näkyvistämme. Tämä kevät olisi juuri se aika, jolloin maatalouspolitiikkaa tulisi uudistaa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen ed. Rannan kanssa valtaosin samaa mieltä. Totean sen, että Esko Ahon hallitus soutaa suomalaista venettä vaan toisella airolla, vetelee venttimelalla, ja vene pyörii jatkuvasti kiihtyvässä tahdissa ympyrää.

Mutta eräässä kohdassa olen kyllä perusteellisesti eri mieltä. Ed. Ranta totesi, että Suomi sidotaan turpeeseen. Hän tarkoitti ilmeisesti sillä sitä, että maatalouskysymyksistä mahdollisesti tehdään este Suomen EY-jäsenyydelle, jolloin teollisuusmandaatit eivät pääse siellä esille. Minä sanon suoraan, että se on suuri onni, jos tässä tapauksessa sidotaan Suomi turpeeseen, toisin sanoen Haavisto onnistuu siinä asiassa, jolla hän ehkä Väyrysen pyynnöstä tulevaisuutta varten on Brysselissä, toisin sanoen Suomi todella sidotaan turpeeseen. Meidän markkinamme eivät hyödy Euroopan taantuvista talousmarkkinoista. Meidän suuntamme on Lähi- ja Kaukoidässä, niin kuin nähdään. Siellä ovat potentiaaliset markkinat. Eurooppa on köyhtyvää ja taantuvaa aluetta.

Tässä mielessä, jos sen tarkoituksena, että Haavisto lähetetään ulkoministerinä neuvotteluihin, on se, että Suomi todella sidotaan turpeeseen ja me pelastumme Euroopan yhteisön jäsenyydestä, niin se on meille suuri onni. Tässä mielessä täytyy Haavistolle toivottaa vain onnea ja menestystä.

Ed. S a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rautateitten kunnossapidon ja liiken-

teen osalta voin pääsääntöisesti yhtyä ed. Rannan puheenvuoroon.

Sen sijaan en voi olla hämmästyttävä hänen puheenvuoroonsa sisältyneestä osasta, joka käsittelee hallituksen EY-neuvottelutavoitteita. Hallitushan on asettanut EY-neuvottelutavoitteeksi maatalouden osalta, että Suomessa jäsenyyden aikanaikin voisi suurin piirtein omavaraisuuden turvaava maatalous- ja elintarviketuotanto edelleenkin jatkua. Kun ed. Ranta tätä tavoitetta voimakkaasti arvosteli, on ilmeisesti päädyttävä siihen johtopäätökseen, että ed. Ranta samoin kuin sosialidemokraatit yleensäkin tavoittelevat sellaista jäsenyyttä, joka lopettaisi Suomessa hyvin nopeasti elintarviketuotannon, mikä aiheuttaisi meille hyvin nopeasti parisataatuhatta lisätyötöntä ja veisi varovastikin arvioiden noin 25—30 miljardia vuodessa valuuttaa elintarvikkeiden ostoihin. Minä en voi käsittää, kenen etu tässä valtakunnassa voi sellainen tavoite olla.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Itsekin ihmettelen ed. Rannan puheenvuoroa siltä osin, että Suomi EY-jäsenyysneuvottelutavoitteissa muka sidotaan turpeeseen.

Maa- ja metsätalousvaliokunta ed. Riihijärveä lukuun ottamatta yksimielisesti asetti neuvottelutavoitteet. Myös sosialidemokraatit olivat mukana neuvottelutavoitteissa, joiden päämääränä on pyrkiä säilyttämään Suomessa lähellä kotimaan kulutusta oleva maataloustuotanto. Siltä pohjalta asetettiin nämä neuvottelutavoitteet.

Kai se nyt sentään, ed. Ranta, meidän on avoimesti myönnettävä, että jos tässä taloudellisessa tilanteessa, aivan kuten ed. Saari totesi, tuotaisiin vielä elintarvikkeet ulkoa, niin minä vain kysyn, mistä se raha lainattaisiin, mistä se valuutta löydetäisiin, 30—35 miljardia markkaa vuositason vähemmän jälkeen, plus 250 000—300 000 työtöntä.

Minusta nämä asiat pitäisi käsitellä kokonaisvaltaisemmin kuin tällaisilla heitoilla, joita täällä on saanut kuulla jatkuvasti. Ei minusta näin vakavalla asialla pitäisi käydä näin ala-arvoista sisäpoliittista kädenvääntöä. Kyllä näissä asioissa pitäisi nähdä suuret linjat ja koko kansantalouden etu.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Iivarille esitän ihmettelystäni siitä, että hän ja sosialidemokraatit yleensä näkevät pääongelmaksi maatalouden ja sen tukemisen.

Pääongelma on minusta kuitenkin hallituksen talouspolitiikan virheellisyys kokonaisuudessaan. Sehän on kotimarkkinoita kuristavaa talouspolitiikkaa yhä edelleen. Viinanen on nyt Euroopan sven tuuva, paitsi että hänellä ei ole edes hyvää sydäntä. Kun oli EY:n ja Eftan ministerikokous työttömyydestä, Viinanen oli siellä ainoa ministeri joka kieltäytyi edelleenkin elvyttämästä, vaikka Suomen tilanne on nyt läntisen Euroopan toiseksi pahin tai saattaa olla jo pahin.

Luulisi, että me voisimme, ja odottaisi ja toivoisi, että me oppositiona voisimme kiinnittää huomiota pääkysymykseen eli talouspolitiikan linjaan ja siihen, että lopultakin ryhdyttäisiin elvyttämään eikä käytäisi tätä iänikuista jankutusta maataloudesta, joka nyt ei kuitenkaan ole Suomen pääongelma. Hyvä se on, että täällä edes leipää meillä vielä on syötävänä omasta takaa.

Ed. R a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi moneltakaan osin ei ole omavarainen maa. Erityisesti metalliteollisuuden kehittäminen meillä edellyttää sitä, että me tuomme raaka-aineita Suomeen. Me tarvitsemme valuuttatuloja näiden raaka-aineiden tuomiseksi maahan, ja se edellyttää vientiä, se edellyttää tavaratuotantoa. Meidän hyvinvointimme edellyttää sitä, että me saamme lisättyä vientiämme.

Euroopan yhdentyminen on yksi potentiaalinen mahdollisuus, ja Suomen välttämätön etu on, että EY-neuvotteluissa tähtäämme tämän mahdollisuuden maksimaaliseen toteuttamiseen. Maatalous ei voi tällaista etua tuottaa. Me emme voi saada sieltä nettovaluuttatuloja. Tärkeää on, että meillä on mahdollisimman suuri omavaraisuus Suomessa, jotta emme joudu elintarvikkeita liikaa tuomaan, mutta vapaa kilpailu myös tässä suhteessa on paikallaan, jotta voimme alentaa kustannustasoa ja saada paremman toimeentulon tason.

Eurooppa tulee nousemaan stagnaatiostaan, siihen Euroopan yhdentymisellä tähdätään. Meidän on oltava siinä aktiivisesti mukana keskeisimpien tavoitteiden toteuttamisessa.

Ed. I i v a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä on aivan oikeassa, että pääongelma on hallituksen talous- ja työllisyyspoliittinen linja, josta sosialidemokraatit ovat päättäneet jättää välikysymyksen.

Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Sirkka-Liisa Anttilalle. On totta, että sosialidemokraatit EY-

selontekoa käsiteltäessä maa- ja metsätalousvaliokunnassa pyrkivät yksimielisyyteen ja pyrkivät olemaan rakentavia. Ymmärrämme, että kysymys suomalaisesta ruoasta ja maataloudesta ja maaseudun elinvoimaisuudesta on kansallinen asia, josta täytyy löytää yhteisymmärrys. Mutta tunnemme kyllä itsemme petetyiksi: Kun teimme melkein yksimielistä lausuntoamme, siinä todettiin myös, että maatalouspolitiikan muuttaminen pitää aloittaa välittömästi. Mitään tällaista muutosta ei ole tapahtunut. Ei voida olla vain yhdeltä puolelta jatkuvasti rakentajia, jos kerta toisensa jälkeen petytään.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Totean vielä ed. Rannalle keran, että tulevaisuus näyttää Euroopan olevan tavaraa täynnä ja se on taantuva talusalue. Näin ollen jos me väkipakolla ja maatalouden kustannuksella pyrimme Euroopan yhteisön jäseneksi, se merkitse meillä maataloudesta purkautuvia työttömien massoja, kymmeniätuhansia, kun taas Euroopan talusalue ei anna meidän teollisuudellemme sellaista ruisketta, jonka kautta voitaisiin maataloudesta vapautuvat työttömien massat työllistää.

Tulevaisuutemme kaupassa on muualla kuin Euroopassa. Kaiken lisäksi Euroopan yhteisön jäsenyys ei tuo meille juuri mitään muuta kuin ainoastaan sen, että saamme myydä suomalaisen saunavihdan samalla tarkastuksella Portugaliin ja Sveitsiin, toisaalta sen, että saamme osallistua jossain määrin tieteelliseen ja tekniseen kehitystyöhön, mutta maksamme siitä. Euroopan yhteisön jäsenyydestä teollisuuden viennin lisäämisen toivossa ei kannata maksaa maatalouden alajona. Se on aivan varma asia.

Ed. L a h i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jälleen nähdään hallituksen talouspoliittinen linja, josta jo useat vastauspuheenvuoron käyttäjät ovat todenneetkin, että kotimarkkinat edelleenkin ovat suuressa vaarassa kaatua, juuri se sektori, jonka pitäisi työllistää ihmisiä.

Mitä tulee lisäbudjettiin, niin kyllä elvyttävät toimet, joita tässä maassa juuri nyt kaivattaisiin, jäävät tästä uupumaan, ovat enemmänkin näpertelyä. Nyt juuri tarvittaisiin sen kaltaisia signaaleja myös valtion toimesta, että syntyisi uskoa tulevaisuuteen ja rohjettaisiin tehdä ratkaisuja työllisyyden lisäämiseksi.

Haluan myös maatalouteen liittyen todeta, että olemme jo useissa yhteyksissä todenneet,

että hallitus on osoittanut paperilla numeroita säästöistä maataloudessa. Nyt tässä voidaan nähdä, että kaikki ne väitteet, mitä me olemme aiemmin esittäneet, pitävät tasan paikkansa. Nyt alkaa näkyä todellinen tilanne maatalouden osalta, eli että olemme jakamassa riihikuivaa rahaa ulkomaille jälleen kerran useita satoja miljoonia markkoja. Laskin maatalouden lisärahat, joita tässä jaetaan, niitä on yhteensä 637,7 miljoonaa markkaa. Se on iso raha. Kenties voisimme miettiä sitä, mihin muualle me voisimme ohjata sen rahan, jotta se synnyttäisi tässä maassa uskoa tulevaisuuteen ja työpaikkoja.

Ed. R a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle haluan todeta, että Eurooppa on vientimme kannalta aivan avainasemassa. Se on keskeisin vientialue, ja sellainen se tulee myös olemaan. Eurooppa on tällä hetkellä taloudellisesti suurissa vaikeuksissa. Yhtenä merkittävänä tekijänä on se, että Itä-Euroopan jälleenrakentaminen vaatii enemmän varoja kuin alun perin oli ajateltu. Se on hidastanut Euroopan nousua. Toisaalta nousuun tähdätään juuri Eurooppaa yhdentämällä. Sen potentiaali tulee kasvamaan, ja meidän tulee eurooppalaiseen valtioon olla mukana tätä potentiaalia kasvattamassa. Se on meidän välitön etumme.

Ed. Aittoniemi katsoo hyvin usein mielellään epäolennaisiin kohtiin, tässä tapauksessa kaukoihin. Emme me voi ajatella, että me nojaisimme vientimme siihen, että myisimme tavaraa viemällä sitä maapallon ympäri.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lahikainen ja eräät muutkin sosialidemokraatit ovat täällä todenneet vain, että valtion varoja menee lisää tässä lisäbudjetissa maatalouteen. Se pitää paikkansa, mutta ei ole ollenkaan koko totuus. Pitää muistaa, että 350 miljoonaa markkaa tästä peritään suoraan viljelijöiltä kohonneina maksuina. Esimerkiksi viljan vientikustannusmaksua nostetaan 5 pennillä jne.

Minusta olisi kohtuutonta tässä työttömyyslanteessa ajaa rajusti maataloutta alas. Luulen, että on kaikkien meidän yhteinen etu, että alarajo on hillittyä. Eräiltä osin voin kyllä yhtyä niihin näkemyksiin, mitä vasemmalta on esitetty maatalouslainsäädännön suhteen ja sen suhteen, että nyt tarvittaisiin nopeasti vielä kevätistunto-kauden aikana tiettyjä lakiesityksiä tähän taloon, jotta me emme syksyllä olisi sitten taas ota tai jätä -ratkaisun edessä. Minä luulen, että olisi

tavattoman tärkeää, että hallitus mahdollisimman nopeasti näissä asioissa etenisi.

Liikenneministeri N o r r b a c k : Arvoisa puhemies! Minä ymmärsin, että on puhuttu rautatieliikenteestä, henkilöliikenteestä harvaanasuilla seuduilla, ja on viitattu siihen ponteen, jonka eduskunta on hyväksynyt. Sanoisin, että on aika ainutlaatuista, että eduskunta hyväksyy ponnin, jossa eduskunta edellyttää, että rahaa otetaan seuraavaan lisäbudjettiin, kun eduskunnalla on valtaa milloin tahansa lisätä rahaa budjettiin. Jos eduskunta olisi käyttänyt valtaansa, se olisi antanut rahaa eikä olisi tarvinnut kirjoittaa runoja mietintöön.

On eduskunnan työlle eduksi, jos eduskunta käyttää valtaa silloin, kun eduskunta katsoo aiheelliseksi. En minä näe sitä ongelmallisena millään tavalla. Mutta edelleen teemme niin, että kaikkia vuoroja ei lakkauteta, joissa ei ole kannattavaa toimintaa. On kuitenkin syytä muistaa, kun puhutaan liikennepoliitikasta, että pitää käyttää niitä kulkuvälineitä, jotka ovat taloudellisesti parhaita ja ympäristöpoliittisesti ja liiketurvallisuuden kannalta.

Linja-auto on monta kertaa joustavampi väline harvaanasuilla seuduilla, ei välttämättä aina. Joka tapauksessa, jos rautatieliikennettä lopetetaan, aina tulee korvaavia linja-autovuoroja tai korvaavaa liikennettä eli liikennettä ei lopeteta, mutta rautatie on aika kankea ja kallis muoto hoitaa joukkoliikennettä monta kertaa.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Liikenneministerin esiin tuomaan asiaan vähäliikenteisistä radoista minä toteaisin nyt sen, että tämä asia oli varsinaisen budjetin kohdalla vahvasti esillä hallituspuolueitten kesken ja myös toisen lisäbudjetin yhteydessä, ja kun ei silloin annettu mitään mahdollisuutta siihen, että olisi lisämäärärahoja saatu, eduskunta edellytti ja luvattiin, että ne rahat tuodaan seuraavissa lisäbudjeteissa. Meillä on nyt kolmas lisäbudjetti esillä, ja liikenneministeriö on sulkenut näiltä osin kyseisen pääluokan. Eduskunta ei pysty tällä kertaa sitä avaamaan, ellei hallitus asiassa liikahta. Minusta tämä on hyvin periaatteellinen aluepoliittinen ja myös tärkeä hallituspoliittinen kysymys. Minä toivon vedoten liikenneministeriin, että tällä kohdin hallitus myös liikahtaa, että niitä supistamissuunnitelmia, jotka on jo valmisteltu 40 junavuoron kohdalla, ei tarvitse toteuttaa toukokuun 23 päivänä. Tiedän

myös, että VR:llä on valmiutta ainakin jossakin määrin tulla vastaan.

Ed. R a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Norrback viittasi harvaanasuttuihin alueisiin ja rautatieliikenteen lopettamiseen näillä alueilla. Valtionrautateitten suunnitelmiin sisältyy aie lopettaa liikenne mm. Savonlinnaan kokonaan, samoin Kotkan ja Kouvolan välinen liikenne. En pidä Savonlinnan kaupunkia, Kotkaa enkä Kouvola harvaanasuttuina alueina. Näitten kaupunkien liikenneyhteys on välttämätöntä hoitaa myös rautateitten osalta. Jatkossa Valtionrautateitten suunnitelmat sanovat, että mikäli nykyinen investointitaso säilyy, Kemin ja Tornion alueita pohjoisempaan ei ajeta, Rovaniemi siis jäisi pois, Suomenselän alueella tapahtuisi laajoja supistuksia ja Joensuun pohjoispuolelle ei enää ajettaisi. Se merkitsee valtakunnan aluerakenteen rajua muutosta, jota eduskunta yksimielisissä lausunnoissaan ei ole hyväksynyt vaan vaatinut tälle rahoitusta.

Totesin puheenvuorossani, että minua hämmästyttää se, että liikenneministeriön kansliapäällikkö julkisuudessa kehua retostaa, että liikenneministeriö ei ole edes esittänyt valtiovarainministeriölle lisämäärärahoja näihin kohteisiin. Myöskään lisäbudjetissa Valtionrautateitten momentteja ei avata, mikä merkitsee sitä, että eduskunnalta totaalisesti hallituksen toimesta otetaan nyt mahdollisuus vaikuttaa asiaan. Kuu-lutinkin sitä, että valiokuntakäsittelyssä yleisesti on nyt sitten otettava kovempi ote. Toivon sitä myös hallituspuolueitten edustajilta. Kun lisäbudjettiin nyt syntyy löysää markkan vahvistuttua, toivon, että ministeri Viinanan myös poistaa liikennejaostolta miesvartiointin ja voimme tarvittavat muutokset budjettiin tehdä.

Liikenneministeri N o r r b a c k: Arvoisa puhemies! Ed. Vihriälän puheenvuoron johdosta haluan vain korostaa, että silloin, kun ponsi hyväksyttiin, oli budjetti auki eli eduskunta olisi voinut antaa rahaa eikä kirjoittaa tekstiä, joka ei sitten toteudu. Silloin ed. Vihriälä olisi voinut lisätä rahaa budjettiin. Minä olen valmis ehdottamaan rahaa, vaikka liikenne on kannattamatonta, ei sen puolesta.

Mutta korostan vielä sitä, että liikennepoliitikkaa pitää sikäli myös hoitaa järkevästi, että valitaan niitä kulkuvälineitä, jotka sopivat tilanteeseen parhaiten. Vaikka Kotka, Kouvola ja Savonlinna eivät olekaan harvaanasuttuja mat-

kustajamäärät ovat suhtkoht pienet. Se on kuitenkin ratkaisevaa. Ei se ratkaisevaa ole, miten paljon ihmisiä asuu vaan miten paljon ihmisiä on junissa. Heitä on aivan liian vähän. Näin ollen valtio joutuu aika paljon subventoimaan. Silloin pitää kysyä, onko järkevää subventoida kannattamatonta rautatieliikennettä vai onko eduksi, että on bussiliikenne, joka hoitaa samoja tehtäviä joskus jopa joustavammin ja alhaisempaan hintaan. Tähän laajempaan kysymykseen pitää minusta eduskunnankin pystyä vastaamaan.

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Liikenneministerin puheenvuorojen johdosta haluaisin alleviivata sitä, että valtiovarainvaliokunnan esittämät näkemykset olivat yksimielisiä. Toivottiin, että ne ovat velvoittavia myös hallitukselle ja että asia hoidetaan lisätalousoarvioiden yhteydessä. Hallitus sitoi meidän kätemme varsinaisen talousarvion käsittelyn yhteydessä. Näin on tosi. Me olemme eläneet uskossa, että tämä asia hoidetaan.

Minusta me Suomessa liikumme nyt päinvas- taiseen suuntaan kuin monissa muissa Euroopan maissa. Muualla ollaan siirtymässä kiskoliikenteeseen. Muun muassa ympäristöpoliittiset syyt ovat tähän johtamassa. On viitattu myös aluepoliittiseen merkitykseen, ja haluaisin alleviivata myös tätä. Vähäliikenteisten rataosuuksien varrella on myös sellaisia ratayhteyksiä, jotka ovat niitä harvoja poikittaisia liikenneyhteyksiä. Minusta näistä täytyisi pitää kiinni.

Jotta nyt ei ajauduttaisi napit vastakkain valtiovarainvaliokunnan ja hallituksen osalta, minä esitän vakavan vetoomuksen, että hallitus pohtii asiaa vielä mahdollisimman tarkoin ja mahdollisimman pian, löytyykö jotakin ratkaisua vielä tämän vuoden puolella.

Liikenneministeri N o r r b a c k: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Kun asiaa käsiteltiin tämän vuoden budjetin käsittelyn yhteydessä, korostan vielä, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajalla oli silloin mahdollisuus ehdottaa lisää rahaa. Kädet ovat tällä hetkellä yhtä lailla sidotut, koska budjettiraamit on lyöty kiinni ja budjettiraamit ovat kokonaisuus. Mutta minä vien vielä tämän asian talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan tulevana perjantaina, jotta voimme keskustella siitä, miten pitkälle resurssit riittävät ja miten pitkälle ne eivät riitä.

Korostan vielä eduskunnan yleisvastuuta tämän tyyppisissä asioissa. Minun on vähän vaikea ymmärtää, että eduskunta kirjoittaa ponsia,

kun itse voi ratkaista asioita. Minä en oikein ymmärrä. Minä ymmärrän oppositiota, joka toimii sillä tavalla. Mutta kun hallituspuolueet kirjoittavat ponsia, sitä on minun vähän vaikeata ymmärtää.

Ed. L a i t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minun parlamentaarikon urani on kestänyt noin kaksi vuotta. Olen hivenen ihmetellyt ministeri Norrbackin vastauksia esillä olevan kysymyksen osalta. Kyllä kai asia niin on, että jos valiokunta ja eduskunta yksimielisesti ponneltavat lausumana asiakirjoihin, se velvoittaa myös ministeriötä ja tässä tapauksessa liikenneministeriä ja liikenneministeriötä valmistelevaan asiaan ja tuomaan asian myös valtioneuvostoon. Kai ponsi velvoittaa myös valtioneuvostoa käsittelemään asiaa ja toimimaan eduskunnan tahdon mukaisesti. Näinhän tässä asiassa olisi pitänyt menetellä. Uskon, että ne henkilöt, jotka valiokunnassa niin opposition puolelta kuin myös hallituksen puolelta asiaa käsittelevät, uskoivat, että tämä tahto toteutuu. Minusta — anteeksi vain, herra ministeri — tämä on teidän kohdaltanne nyt kovaa selittelyä.

Tosiasiasahan on käymässä niin, että jos vähäliikenteiset radat nyt leikkautuvat pois, se käytännössä merkitsee sitä, että poikittaisliikenne rautateiden osalta lakkaa tässä yhteiskunnassa eikä ole mahdollista, herra ministeri, että kaikki välit korvataan esimerkiksi bussiliikenteellä. Täytyy ottaa huomioon se, että siellä on erittäin huonoa tiestöä, sellaista tiestöä, missä ei yksinkertaisesti joukkoliikenne pysty kulkemaan. Toisaalta on myös otettava huomioon matkustajien mukavuus- ja aikatekijät. Eräissä tapauksissa matkustusaika oleellisesti pidentyy.

Minä toivon, että te, herra ministeri, todellakin viette asian ponnekkaasti eteenpäin ja että asialle tulee myönteinen ratkaisu.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla olen seurannut ministeri Norrbackin vastausta ja kannanottoja nimenomaan siihen eduskunnan lausumaan, joka on aikaisemmin esitetty. Kuten ed. Laitinen totesi, tuntuu aika oudolta, jos eduskunta yksimielisesti, siis mukana on myös hallituspuolueiden edustajia, tekee tällaisen lausuman ja sen jälkeen tulee seuraava lisätalousarvio, joka on juuri ennen kuin VR on uhannut lopettaa vuoroja eli 23.5., eikä valtioneuvostossa ole asiaa käsitelty. Mikäli pitää paikkansa, niin kuin on eräissä puheenvuoroissa esitetty, että liiken-

neministeriö ei ole edes esittänyt, mielestäni se on eduskunnan aliarvioimista. Minä uskoisin, että joka tapauksessa valtioneuvoston ja jopa valtiovarainministeriönkin olisi ainakin osittain noudatettava niitä eduskunnan tahtoja, joita on esitetty. Kun lisäbudjetti on eduskunnassa eli momentti on auki, täällä voidaan siihen lisätä mahdollisesti enemmän ja silloin ehkä ei tarvitse enää kysellä valtiovarainministeriöltä asioita samalla tavalla.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Norrback on sikäli oikeassa, että eduskunta on se, jolla on viimeinen sananvalta budjettia käsitellessä. Kinastelu, jota nyt käydään, osoittaa juuri sen ongelman, joka meillä on, että eduskunta ei uskalla käyttää sille kuuluvaa budjetti-valtaa, vaan piiloutuu aina hallituksen selän taakse ja tekee ponsia ja odottaa, että hallitus tuo ne eduskuntaan muutettuina. Eduskunta ei käytä sitä suoraa valtaa, joka sillä on. (Ed. Savolaisen välihuuto) — Ed. Savolainen haluaa tuoda esille, että kyseessä ovat hallituspuolueiden edustajat. Totta kai minä tarkoitan eduskunnan enemmistöä. Vähemmistö on tehnyt konkreettiset muutosesitykset, mutta hallituspuolueet aina väistävät vastuunsa.

Minä toivon, että tämä puhe loppuu tähän ja tästä lähtien eduskunta päättää nämä asiat. Tässä asiassa nyt on vaikeaa, koska niin kuin on tuotu esille, nyt ei ole auki VR:n momentti. Tässä mielessä on syytä odottaa vielä uutta lisäbudjettia, jotta asia saadaan ratkaistuksi. Mutta tällä menettelyllä nämä asiat eivät edisty, jollei eduskunta itse kannaa vastuuta.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvä asia, että eduskunnan enemmistö ei ole halunnut lisää rahaa rautateihin ja on laistanut mahdollisuutensa ponneltamatta. Toisaalta on yhtä selvää, että ministeri Norrback on tätä kautta tavallaan eduskunnan pettänyt ja ponsi on liitetty niiden ponsien joukkoon, joihin voidaan suhtautua näköjään ylimielisesti. Minusta on myös luonnollinen tapa hallinnossa valmistella asioita, ja ainakin voidaan kait sanoa, että ministeri Norrbackilla olisi ollut kaikki mahdollisuudet tarttua tähän kysymyseen etenkin, kun ponsi oli olemassa.

Tietysti minusta on väärin huomauttaa keskiarvotasolla, ettei ole liikennöintiä esimerkiksi poikittaisliikenteen radoilla. Liikenne on epäta-

saista. Mutta esimerkiksi viikonlopun liikennemäärät ovat erittäin runsaita opiskelijaliikenteen takia. Tällaisiinkin yksityiskohtiin täytyisi silloin olla kannanottoa.

Ministeri Norrbackin omassa vaalipiirissä tilannehan on sellainen, että sieltä ollaan myös Jyväskylän — Vaasan väli lopettamassa ja rinnalle ei kuitenkaan ole esittää käypää, nopeaa tieyhteyttä samalle välille, joten ei tämä logiikka nyt aivan pelaa niin kuin tässä esitettiin.

Valtiovarainministeri **V i i n a n e n**: Herra puhemies! Kaikesta ei pidä ministeri Norrbackia yksistään syyttää. Kyllä minäkin vähän syyllinen tähän asiaan olen. (Ed. Rinne: Sitä ei epäillä!) Ministeri Norrbackille ei annettu tippaakaan mahdollisuutta ylittää kehyksiään, ei annettu tällä kertaa eikä tulla antamaan jatkossakaan.

Mitä eduskunnan vastuullisuuteen tulee, niin se ei ole vastuun kantamista, että esitetään ponsilausemia määrärahojen lisäämiseksi. Jos budjettimietinnöstä kaikki toivomukset lasketaan rahaksi, ne ovat varmasti muutaman miljardin suuruinen aukko budjettiin. Sellaisia aukkoja kerta kaikkiaan ei voida tehdä. Vastuu pitää kantaa myös lainanotosta ja takaisin maksamisesta. Kyllä on helppoa esittää sellaisia toivomuksia, antaa ulospäin kuvaa, että me haluamme rahaa kylvää miellyttäviin tarkoituksiin. Siellä on lukuisa joukko, kymmeniä, saman tyyppiä toivomuksia, vaikka niissä toivomuksissa ei ole taloudellista realismia tippaakaan. Olisihan tässäkin tapauksessa voitu esittää, mistä te liikenneministeriöstä vastuuta kantaen leikkaatte ensin sen 50 miljoonaa, että vähäliikenteisiä ratoja voidaan pitää pystyssä. Kyllä jokin raja tulee lainanotossakin vastaan. Olisin kuvitellut, että jo tähän mennessä se olisi ymmärretty.

Ed. **M a t t i l a** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Steenius-Kaukosen puheenvuoron johdosta, jossa hän toivoi, että tulisi jossakin myöhemmässä lisätalousarviossa määräraha tämän vuoden aikana. Tähän ei vain ole enää aikaa. Nimittäin päätökset tehdään toukokuun alkupuolella VR:ssä liikenteen lopettamisesta ja siksi tässä kiire on painamassa päälle. Kovasti itse toivoin, että momentti olisi edes jollakin tavalla avattu tässä lisätalousarviossa.

Mitä tulee valtiovarainvaliokunnan piirissä käsittelyn vastuullisuuteen, niin kyllä olen sitä mieltä, että siellä on todella vakavasti haluttu paneutua asioihin. Me halusimme tässä nimen-

omaisessa asiassa olla korrekteja hallituksen suuntaan ja katsoa, että sieltä tutkitaan ja selvitetään yksityiskohtaisesti, mitkä liikennemuodot tai reitit tulevat säilymään, perusteellisemmin kuin oli tähän saakka esitetty.

Minusta tuntuu siltä, että tässä on nyt turhaan hallitusryhmiäkin syytetty leväperäisyydestä. On eletty todella tarkan markan aikaa, monilta osin jopa tarkemman kuin hallitus on esittänytään. Toivoisin, että tämän suuntaisia näkemyksiä ja syytöksiä ei ainakaan hallituksen taholta tulisi hallitusryhmien edustajiin päin.

Ed. **V. L a u k k a n e n**: Arvoisa herra puhemies! Tämä talouspoliittinen keskustelu oikeuttaa varmasti pohtimaan aivan syntyjä syviä, miksi Suomen talous on niin syvässä lamassa. On selvää, että se tapa, millä puhun, on varmasti vähän niin kuin jonkin kummajaisen esittämää, mutta en voi muuta kuin puhua siitä, mihin itse sisimmässäni uskon.

Haluan todella puhua talouspolitiikasta laaja-alaisesti ja tarkastella hieman myös presidentti Clintonin taloudellisen neuvonantajan esitystä siitä, miten USA aikoo selviytyä tulevissa otteiluissa. Mutta sitä ennen haluaisin myös sanoa ihan perimmäisen ajatukseni siitä, miksi Suomen talous on niin syvässä kriisissä kuin se on.

Paljon on puhuttu, mutta todella nämä perimmäiset syyt ovat nähdäkseni jääneet jotenkin auki. Kun kuitenkin lähes kaikki tunnustamme, että tätä maata on rakennettu Jumalan sanan valossa ja meidän presidenttimme on siihen usein viittannut, niin rohkenen kuitenkin selitykseksi lukea Jesajan kirjan 29 luvun 13 ja 14 jakeet, joissa selkeästi osoitetaan, mikä on sellainen tekijä, josta kansan taloudellinenkin menetyks riippuu. Tällä nimittäin sanotaan näin: ”Ja Herra sanoi: Koska tämä kansa lähestyy minua suullaan ja kunnioittaa minua huulillaan, mutta pitää sydämensä minusta kaukana, ja koska heidän jumalanpelkonsa on vain opittuja ihmiskäskyjä, sentähden, katso, minä vielä teen tälle kansalle kummia tekoja — kummia ja ihmeitä, ja sen viisaitten viisaisuus häviää, ja sen ymmärtäväisten ymmärrys katoaa.” (Ed. Rinne: Vanha käännös!)

Arvoisa herra puhemies! Tässä maassa en ole tavannut niin korkeata päättäjää, ettei siinä mielessä nöyryyttä olisi tullut, että myönnetään, että ei ole viisautta eikä ole ymmärrystä juuri tämän Sanan kohdan tarkoittamalla tavalla siitä, miten asiat pitäisi ratkaista. Kuitenkin ymmärrämme, että Suomi tarvitsisi kipeämmin

kuin mitään muuta tällaista viisautta. On oikeastaan sääli, että eduskunnan ratkaisuehdotukset ja yleensä keskustelut ovat olleet niin marginaalisia, että sekin oikeastaan osoittaa, kuinka kykenemätön eduskuntakin on ratkaisemaan näitä kysymyksiä.

Ajattelen vain sitä viimeviikkoista keskustelua, jossa pohdittiin, voisivatko kansanedustajat luopua lomarahastaan. Tämä keskustelu oli pitkä, vaikka etukäteen tiedetään, että mm. sosialidemokraattien takia ei ole kaikesti mitään mahdollisuuttakaan, että tällainen laki menisi läpi. (Ed. Rinne: Kyllä voi luopua silti!) — Totta kai voi vapaaehtoisesti luopua, mutta silloin ollaankin jo suunnilleen samalla tasolla kuin jos haluttaisiin liikenneonnettomuuksia vähentää sillä, että kansanedustajat vapaaehtoisesti tunnin vuodessa taluttaisivat vanhoja mummuja Mannerheimintien yli. Kyllä niin voidaan tehdä ja se on oikein, mutta se oikeastaan säälimättömällä tavalla osoittaa, kuinka heikkoja ne keinot ovat siihen nähden, kuinka valtavan syvässä taloudellisissa ongelmissa Suomi todella painii.

Jos Suomi velkaantuu tänä vuonna yli 70 miljardia nettolainanottona, me ymmärrämme jo siitä, että noin 1,5 miljardin viikoittainen nettolainanotto kaikista niistä säästöistä ja leikkauksista huolimatta, jotka Suomi on jo kokenut, merkitsee, että tilanne on paljon hälyttävämpi kuin koskaan osaamme ajatella.

Arvoisa herra puhemies! Ajattelen todella niin, että Suomen kansankin menestys on todella riippuvainen siitä, kuinka Jumala siunaa tätä kansaa. Jo 5. Mooseksen kirjassa sanotaan selkeästi, että jos kansa ei tottele Jumalan käskyjä, niin käy niin, että se joutuu itse lainaamaan monilta kansoilta, mutta ei kykene itse lainaamaan.

Aivan lyhyesti haluaisin puhua myös hieman viisaudesta, koska on selvää, että tänä päivänä tarvittaisiin todella tällaista viisautta tässä maassa ja paljon on sen puolesta puhujia, mutta todella vähän havaintoja siitä. Niin kuin tässä todettiin, se viisaus on hävinnyt. Tällä hetkellä tietysti puhun talouspoliittisesta viisaudesta. (Ed. Rinne: Viisauden tilalle on tullut ahneus!)

Raamattu sanoo, että Herran pelko on viisauden alku. Kun viisaus häviää, niin myös Herran pelko on hävinnyt. Toisaalta ihmisten ajatus omasta viisaudestaan on sitä luokkaa, että on ikään kuin syrjäytetty kaikki muu viisaus. Kuitenkin Raamattu sanoo myös niin, että Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset. Siellä kysytään, missä ovat viisaat, eikö Jumala ole tehnyt

maailman viisautta hullutukseksi. Täällä sanotaan myös niin, että Herra tuntee viisasten ajatukset, hän tietää ne turhiksi, ja että kehuessaan viisaita olevansa he ovat tyhmiksi tulleet, koska tämän maailman viisaus on hullutus Jumalan silmissä.

Olisi siis todella tärkeätä, jos nyt ajatellaan kaikella vakavuudella Suomen taloudellisia ongelmia ratkottavan, että meidän täytyisi nöyrytyä kulkemaan se tie, joka voisi tuoda vastauksen tähän. Raamattu sanoo mm. niin, että jos joltakin puuttuu viisautta, anokoon sitä Jumalalta, joka antaa kaikille alttiisti ja soimaamatta. Me tarvitsisimme tällaista nöyryyttä, jotta me voisimme pyytää todella kansanedustajina ja ministereinä ja vaikka presidenttinä Jumalalta tulevaa viisautta, jotta tämän kansakunnan syvä talouden romahdus voitaisiin saada ratkaistuksi.

Ajattelen vielä kuningas Salomoa, joka on suorastaan legendaarinen viisaudessaan. Tämä ilmenee mm. ns. Salomonin tuomiosta, joka tosin nykyaikana ymmärretään täydellisesti väärin, koska ihmiset eivät enää muista ja tiedä, mikä Salomonin tuomio oli. Ei se tietenkään ollut mikään kompromissituomio, vaan se oli osoitus häikäisevästä psykologisesta ymmärtämisestä, jonka kautta saatettiin saavuttaa todella ainoa oikea ratkaisu.

Joka tapauksessa kun Jumala tarjosi Salomolle mahdollisuutta haluta, mitä ikinä hän halusi, niin Salomo vastasi näin: ”Ja nyt, Herra, minun Jumalani, sinä olet tehnyt palvelijasi kuninkaaksi minun isäni Daavidin sijaan; mutta minä olen kuin pieni poikanen: en osaa lähteä enkä tulla. - - Anna sentähden palvelijallesi kuuliainen sydän tuomitakseni sinun kansaasi ja erottaakseni hyvän pahasta; - - Ja Jumala sanoi hänelle: Koska sinä anoit - - itsellesi ymmärrystä kuulaksesi, mikä oikein on, - - minä annan sinulle - - ymmärtäväisen sydämen - -.” Tässä oikein korostuu se, että tämä kuningaskin suuressa viisaudessaan myönsi, että hän on kuin pieni poikanen.

Täällä eduskunnassakin on Jumalan silmien edessä 200 pientä poikasta ja tyttöä, kun ajatellaan niitä ongelmia, jotka täällä pitäisi ratkaista. Siksi meidän jokaisen tulisi nöyrytyä ja myöntää, että niin paljon kuin kansa luottaa ja toivoo ja ikään kuin kunnioittaa eduskuntaa, että eduskunta kykenisi ratkaisemaan näitä ongelmia, meidän tulisi myöntää, että tämä ei ole mahdollista meidän omassa viisaudessaamme.

Kun kuitenkin rohkenen puhua, arvoisa herra puhemies, todella konkreettisista ratkaisuista

liittyen talouspolitiikkaan tämän jälkeen, niin haluan todella vakavasti painottaa, että jos puheeseeni on pujahtanut yksikin viisas ajatus, niin olen vakuuttunut siitä, että se on Jumalan armoa ja lahjaa, sen sijaan että se perustuisi omaan ymmärrykseeni.

Arvoisa herra puhemies! Haluaisin tarkastella Suomen talouden kriisiä verraten sitä kansainväliseen viitekehykseen, ikään kuin siihen, missä Suomi painii tässä globaalissa kilpailussa. Sen takia on tärkeitä tarkastella, onko niin, että tämä perusratkaisu, tämä suorastaan pyhä dogmi Suomessa, vapaa kansainvälinen kilpailu, on todellakin kestävä periaate. Jo 200 vuoden ajan on uskottu, että vapaa kansainvälinen kilpailu tuottaa kaikille kansakunnille hyötyä. Tätä oppia ei ole lainkaan riitautettu Suomessa, ja voi sanoa, että eduskuntakin 99-prosenttisen yksimielisesti on sitä mieltä, että vapaa kansainvälinen kilpailu on Suomelle edullista. Usko tähän dogmiin on niin voimakas, että vaikka silmät ja kaikki muutkin havainnot puhuisivat aivan toisenlaisesta kehityksestä, silti uskotaan vapaaseen kansainväliseen kilpailuun. Tämä on siis saanut ikään kuin uskonnon aseman.

Mihin sitten perustuu tällainen usko, että tämä vapaa kansainvälinen kilpailu olisi edullista? Se perustuu ns. suhteellisen edun periaatteen. Tämän periaatteen avulla voidaan osoittaa, että vaikka esimerkiksi Ruotsille olisi absoluuttisesti edullisempaa valmistaa sekä autot että paperikoneet, niin kansainvälisen työnjaon perusteella voidaan lähteä siitä, että Ruotsi yksin valmistaa autot ja Suomi yksin valmistaa paperikoneet ja sen jälkeen vaihdetaan vain näitä tuotteita keskenään. Olen hahmotellut erään esimerkin, jossa voi todeta, että tämä periaate todellakin toimii siinäkin tilanteessa, vaikka Ruotsille olisi edullisempaa tuottaa paperikoneita kuin Suomelle, sillä kuitenkin suhteellinen etu puoltaa tällaista työnjakoa.

Tämä on siis Adam Smithin 200 vuotta vanha oppi, johon täälläkin käsittääkseni jokainen tietoisesti tai tiedostamattomasti uskoo. Mutta tämän opin kohdalla tulee muistaa, että 200 vuotta ovat tätä maailmaa ja yhteiskuntaa vieneet aivan uusiin ulottuvuuksiin ja on tullut mukaan sellaisia tekijöitä ja muuttujia, joiden vallitessa ei tämä oppi enää päde. On jatkuvasti ikään kuin lähdetty siitä, että kyllä tämä oppi pitää paikkansa ja nämä Adam Smithin esimerkit ovat vastaansanomattomia.

Mutta ensinnäkin täytyy ymmärtää, että tämä oppi lähti täystyöllisyyden tilanteesta. Ei Adam

Smithin aikana ajateltu, että joku olisi työtön. Muu kuin vapaaehtoinen työttömyys ei kerta kaikkiaan ollut ajateltavissa siihen aikaan ja näin ollen oli luonnollisesti mielekästä, että valmistettiin sitä, mitä tällaiset luontaiset edut puolivat, ja käytiin sitten keskinäistä kauppaa.

Toinen olennainen asia oli se, että siihen aikaan valtiot kävivät keskenään kauppaa. On totta kai oikeastaan määritelmänkin mukaan selvää, että jos kaksi valtiota käyvät keskenään kauppaa, niin sen kaupan täytyy olla edullista molemmille osapuolille. Jollei se olisi edullista molemmille osapuolille, toinen osapuoli pidättäytyisi tällaisesta kaupasta, ellei nyt puhuttaisi suoranaisesta huijauksesta ja siihen liittyvästä petetyksi tulemisesta.

On siis todella ratkaiseva ero vanhaan aikaan nähden se, että nyt kun työttömyys lähentelee puolta miljoonaa, ei voida enää ajatella, että tällainen kansainvälinen työnjako olisi perusteltua. Ja toiseksi me voimme myös ymmärtää, että kun työttömyys lisääntyy, niin ei enää mikään maa välttämättä halua noudattaa tätä suhteellisen edun periaatetta, vaan tilalle tulee ikään kuin absoluuttisen edun periaate, jolloin Ruotsi valmistaa kaiken sen, mikä Ruotsin kannalta konkavisuutena arvostellen on edullisinta.

Toinen asia, mikä olisi välttämätöntä vapaassa kaupassa, jotta se ei olisi rappeuttavaa eli degeneroivaa, liittyy siihen, että tämän kaupan pitäisi olla tasapainotettua ja sen pitäisi olla myös työllisyyden osalta tasapainotettua. Olen ajatellut paljon sitä, että ed. Tiuri täällä aina puhuu siitä, kuinka me voimme valmistaa radiosondeja. Se on aivan totta, että Suomi voi valmistaa radiosondeja, mutta sen työllistävä vaikutus on olennaisesti erilainen kuin se, että täällä valmistettaisiin tekstiilejä ja kenkiä tai muuta enemmän työvoimaa vaativaa tuotetta. Tästä johtuu se, että jos tällaista tasapainoa ei ole kansainvälisessä kaupassa, niin työttömyys on valtava riski silloinkin, kun vienti ja tuonti sinänsä voi markkamääräisesti olla samalla tasolla.

Mutta on vielä yksi olennainen asia, mitä ylipäättänsä kansainvälisessä kilpailussa pitäisi pitää lähtökohtana, ja se liittyy siihen, että tämän kaupankäynnin pitäisi olla reilua. Clintonin taloudellinen neuvonantaja Charles Pearson, kun hän oli Helsingissä 30.3., käsitteli juuri tätä kysymystä, miten USA aikoo pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Hän sanoi, että USA edellyttää todella reilun pelin kauppaa. Ja oli oikeastaan liikuttavaa, kuinka tämä merkittävä henki-

lö totesi, että maailma on epäoikeudenmukainen: World is unfair. Näin todella on, että maailma on epäoikeudenmukainen, mutta se pitäisi Suomenkin hyväksyä, ja sen takia pitäisi tarkastella niitä keinoja, millä Suomi voi suojautua epäoikeudenmukaiselta ja rappeuttavalta kilpailulta. Pearsonin kanta oli, että USA:lla on vuonna 88 säädetyssä uudessa kauppalaissa ns. super 301 §, jonka nojalla USA voi todella tehokkaalla tavalla puuttua sellaiseen kilpailuun, joka rappeuttaa USA:n asemaa.

Juuri tästä haluaisin puhua sen takia, että Suomessa ollaan jotenkin kuin sokeita vapaalle kansainväliselle kilpailulle. Uskotaan, että se aina toimii ja se aina koituu Suomen hyväksi, ilman että tulisi mieleenkään ajatella, voisiko sittenkin olla mahdollista, että vapaassa kansainvälisessä kilpailussa jokin valtio rikastuu, mutta nimenomaan toisen valtion kustannuksella.

Jos ajatellaan reilun pelin kaupan edellytyksiä, niin kauppalaain 301 §:ssä luetellaan todella monia tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, että kauppa ei voi olla reilua.

Yksi tällainen on jo se, että jos jossakin maassa, ottakaamme esimerkkinä vaikka Intia tai Kiina, kielletään työntekijöiden järjestäytymisoikeus, on selvää, että siellä tuotetun tavaran osalta tämä on sellainen epäterve piirre, joka vaikeuttaa USA:n pärjäämistä kilpailussa, jos se itse vaalii työntekijäin järjestäytymisoikeutta.

Toinen asia liittyy tietysti siihen, että työntekijöillä olisi oikeus organisoitua ja käydä siis palkaneuvotteluja kollektiivisesti.

Kolmantena seikkana mainitaan minkä tahansa tyyppinen työ, joka perustuu työvoiman pakkokäyttöön.

Neljäs seikka on se, että ei ole riittävästi huolehdittu alaikärajaista, jota nuoremmat lapset eivät saa tehdä työtä, jolloin voidaan mennä lapsityövoiman hyväksikäyttöön, joka osaltaan ilman muuta rappeuttaa kilpailua. Tiedämme, että esimerkiksi Portugalissa on 200 000—300 000 lapsityöntekijää, ja on selvää, että tällainen kilpailu ei ole reilua. (Ed. Rinne: Siksi on kansainvälinen ay-liike!) — Aivan niin, ed. Rinne, on kansainvälinen ay-liike, mutta ei tarvitse olla kovin suuri ennustaja, kun voi ennustaa, että tämä kansainvälinen ay-liike tässä rajussa kilpailussa romahdutetaan kokonaan. (Ed. Rinne: Ei välttämättä!) — Ed. Rinne, sen pitäisi olla sellainen huoli, jonka pitäisi saada teidänkin kätenne kyynerpäitä myöten ristiin joka ilta, jos te suhtaudutte vakavasti tähän kehitykseen.

Olen nimensä seikkana tässä listassa kiinnittäisin huomiota siihen, että tässä nimenomaan todetaan, että jokin maa epäonnistuu minimipalkkatason tuottamisessa ja työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta huolehtimisessa. Tämä on juuri se seikka, joka kaikkein voimakkaimmin vaikuttaa kilpailussa. Jos nimittäin työvoimakustannukset menevät todella alhaisiksi, on kerta kaikkiaan vaikea ymmärtää, miten kilpailu voisi olla sen jälkeen enää reilua.

Työvoimakustannuksista voidaan ottaa yksinkertaisena esimerkkinä nykytilanne. Tiedämme varsin hyvin, että esimerkiksi Saksassa työvoimakustannukset tuntia kohden teollisuudessa ovat noin 130 markkaa. Suomessa ne ovat 88 markkaa. Portugalissa vastaavat työvoimakustannukset ovat 20 markkaa tunnilta. Kun menemme Kiinaan ja Intiaan, siellä työvoimakustannukset liikkuvat 2—5 markan välillä. Esimerkiksi Meksikossa työvoimakustannukset ovat 2 markkaa tunnilta. Tästä johtuu, ettei kerta kaikkiaan ole mitään realistista mahdollisuutta ajatella, että Suomi voisi pärjätä sellaisessa kansainvälisessä kilpailussa, jossa rappeuttavalla tavalla jonkin maan työvoimakustannukset ovat vain muutama markka, kun samanaikaisesti ne Suomessa ovat 88 markkaa tunnilta.

Kysyin Clintonin neuvonantajalta kuitenkin aivan vilpittömästi, mikä voisi selittää, että tällaisessa tilanteessa maa voisi käydä kilpailukykyisesti kauppaa kansainvälisesti vapaassa kilpailussa. Pearson vastasi ehkä yllätyksekseni sanoen melko sanatarkasti näin, että saatan olla naaivi, mutta on suhteellinen etu, joka puoltaa sitä, että voidaan pärjätä kilpailussa. Hän viittasi siihen, että esimerkiksi Saksa pärjää varsin hyvin korkeilla työvoimakustannuksillaan, ja toisaalta vetosi siihen, että korkea teknologia vaikuttaa edullisesti. Toisaalta hän totesi, että kansainvälinen kehitys johtaa siihen, että esimerkiksi Taiwanin palkat ovat nousussa.

Tähän voi kuitenkin mielestäni varsin perustellusti vastata, että ensinnäkään Saksa ei pärjää varsin hyvin. Tuntui vähän yllättävältä tällainen väite, kun tiedämme, että sodanjälkeisen historian jälkeen Saksa elää vaikeinta työttömyysaika 8,4 prosentin työttömyydessä. (Ed. Aittoniemi: Koko Eurooppa on taantumassa!) — Koko Eurooppa on taantumassa, aivan niin, ed. Aittoniemi. — Mitä tulee Taiwanin palkannousuihin, on selvää, että Taiwanissa palkat nousevat, mutta me emme näe metsää puilta jollemme ymmärrä, että Intiassa ja Kiinassa, missä on noin kaksi miljardia ihmistä, työvoiman tarjonta on niin

massiivista verrattuna työpaikkoihin, että siellä ei ole minkäänlaisia paineita kohottaa työntekijöiden palkkoja olennaisesti.

Näin ollen tämä kilpailutekijä, joka näillä Aasian dynaamisilla talouksilla on, kerta kaikkiaan on vastaansanomaton. Siihen ei tarvita mitään uskoa, vaan yksinkertaisia tilastotietoja, jotka osoittavat sen, mihin tämä kehitys johtaa. Maailman taloudellinen kasvu oli viime vuonna 0,4 prosenttia, kun taas Aasian maissa talouskasvu oli 7 prosenttia Kiinan ollessa johtava maa tässä suhteessa 12,8 prosentin talouskasvulla.

Nyt voidaan tietysti kysyä, mikä olisi mahdollisuus, jos kerran tässä degeneroivassa kilpailussa ei hyödytä olla. Toinen vaihtoehto on tietenkin se, että haluttaisiin voittaa degeneroiva kilpailu. Ainoa mahdollisuus siinä on, että menään työvoimakustannuksissa juuri niin alhaiselle tasolle, että voimme pärjätä tuotteen loppuhinnassa. On nimittäin selvää, että globaaleilla markkinoilla pääomien hinta ja raaka-aineiden hinta on aivan sama, korkeintaan Suomen periferisyys vaikuttaa kuljetuskustannuksiin hintoja nostavasti. Eli olisi mentävä työvoimakustannuksissa riittävän alas, mitä ministeri Viinanenkin ilmeisesti ajaa takaa, ja juuri tähän liittyy paine romahduttaa ammattiyhdistysliike kokonaisuudessaan. Vaaditaan, että nyt on kaksi vaihtoehtoa, joko ulos tai palkat alas. Jos me olemme talouspolitiikassa, joka on siis integraatiopolitiikkaa, jossa kansallisvaltio menettää kaikki talouden ohjauksineensa, on aika ilmeistä, että tähän vaatimukseen tulee jopa suostua. Sen vuoksi minua erityisen paljon järkyttää, että tässäkin eduskunnassa vasemmistoliittoa ja sosialidemokraatteja myöten on hyväksytty rahan valtaan ja markkinavoimiin perustuva talous. Tämä on todellista rahan valtaa, jossa ei ole minkäänlaista inhimillisyyttä eikä minkäänlaisia mahdollisuuksiakaan puolustautua, vaan ainoa viesti, mikä tänä päivänä tulee työntekijälle, on joustaminen. Jokainen ymmärtää, että joustaminen ei suinkaan tarkoita, että joustettaisiin vähän palkkoja ylöspäin. Pitäisi sanoa suomeksi, että luovutaan palkoista tai on pakko alentaa palkkoja.

Arvoisa puhemies! Jos palkkojen alentamisessa lähdetään liikkeelle, se on sellainen juna, joka ei pysähdy ennen kuin on saavutettu määränpää. (Ed. Rinne: Lomaraha on osa palkkaa!) — Aivan niin, ja lomarahasta luopuminen on osa tätä prosessia, jolla palkkoja pienennetään. — Mutta meidän täytyisi ensiksi mennä Portugalin

tasolle työvoimakustannuksissa ollaksemme kilpailukykyisiä Portugaliin nähden, mutta sen jälkeen meidän olisi jatkettava tätä kehitystä kehitysmaiden tasolle. Kyllä näin tietysti voidaan tehdä ja olen aivan varma siitä, että suurpääoman omistajat ja suurteollisuuden omistajat eivät olisi edes pahoillaan tällaisesta kehityksestä. Itse asiassa uskon, että koko Euroopassa tämä on hyvin vakavasti otettava vaihtoehto. Täytyy nimittäin muistaa, että Euroopan yhteisön talouspolitiikkaa eivät tietenkään johda jotkut komission jäsenet tai ministerineuvoston jäsenet, vaan taustalla on 48 suuryrityksen ns. pyöreä pöytä, jossa teollisuuden suuret johtajat johtavat koko Euroopan yhteisön talouspolitiikkaa.

Ministeri Salolainenkin viime viikolla antoi hieman ymmärtää, olisi mahdollista, että Euroopan yhteisö tulisi jotenkin pelastukseksi harjoittamalla protektionismia Aasian talouksia vastaan. Se on minusta ponnistamista pettävältä pohjalta. Ensinnäkin jo Rooman sopimus sanoo yksiselitteisellä tavalla, että vapaa maailmankauppa on Euroopan yhteisön tavoite. Kaiken lisäksi Euroopan talousaluesopimuksen preambulassa sanotaan selkeästi, että tavoitteena on täysin vapaa maailmankauppa. Jos ajatellamme vaikka 50:n tai 100:n suurimman eurooppalaisen yrityksen kannalta, kumpaa he haluavat, protektionismia vai vapaata maailmankauppaa, niin on aivan selvä, että nämä suuryritykset vaativat vapaata maailmankauppaa. Ei ole mitään mieltä ajatella, että tällaiset jättikokoiset monikansalliset yritykset haluaisivat tyytyä 376 miljoonan ihmisen sisämarkkinoihin ja pidättäytyä näiden 5 miljardin ihmisen potentiaalisen ostajan markkinoista ikään kuin siksi, että tässä kilpailussa ei ehkä pärjättäisi. Paljon luontevampaa on olettaa, että nämä suurjohtajat pakottavat eurooppalaiset työntekijät polvilleen ja vaativat työvoimakustannusten alentamista niin alhaiselle tasolle, että kilpailu todella kannattaa.

Tässä tilanteessa, arvoisa herra puhemies, olen kaikella vakavuudella sitä mieltä, että Suomen pitäisi valita sataprosenttisesti erilainen tie, kuin mitä Suomi tällä hetkellä harjoittaa. Suomihan on jo oikeastaan harjoittanut vuosikymmenien ajan integraatiopolitiikkaa, yhdentymispolitiikkaa, joka todella tarkoittaa sitä, että Suomi asettuu vapaaseen kansainväliseen kilpailuun ilman omia talouden ohjauksinejaan. Tästä esimerkkinä on tietenkin se, että äärimmilleen vietyinä tässä yhdentymispolitiikassa Suomi menettäisi oman valuuttansa. Silloin edes sellaisessa

tilanteessa, jossa idänviennin romahtamisen takia Suomi menetti täydellisesti kilpailukykyänsä länsimarkkinoilla, ei olisi mitään mahdollisuutta parantaa tätä kilpailukykyä devalvoimalla.

Luopumiseen yhdentymispolitiikasta ja siirtymiseen itsenäisyyteen ja omavaraisuuteen myös taloudellisesti liittyisi kaksi pääkohtaa.

Toinen olisi pääomien vapaan liikkuvuuden estäminen, koska tiedämme, että kansainväliset ja myös kotimaiset valuuttakeinottelijat kykenevät yhdessä milloin tahansa romahduttamaan Suomen kansantaloutta spekulatiivisilla valuuttasiirroilla. Ei ole mitään mieltä siinä, että joku voi rikastua, oli se sitten herra Soros tai kuka muu tahansa, yhtenä yönä usealla miljardilla markalla, koska ymmärrämme, että jos joku rikastuu hetkessä usealla miljardilla markalla, jotkut muut köyhtyvät samalla hetkellä vastaavan rahasumman, koska ei sitä rahaa tietenkään synny yöllä nukuttaessa.

Toinen yhtä tärkeä asia olisi siis se, että Suomeen ei tuotaisi mitään sellaisia tuotteita, jotka täällä itse voidaan valmistaa. Suomella on periaatteessa lainsäädäntöä, laki maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta, joka sallisi tällaiset toimenpiteet. Ulkomaankaupan turvaamislaki hyväksyy sen, että markkinahäiriötilanteessa, johtuu se sitten työllisyydestä tai taloudellisen kasvun tai maksutaseen horjumisesta, voidaan puuttua tavaroiden tuontiin.

Mutta minä kysyn, arvoisa herra puhemies, mitä Suomi tekee? Suomi lopettaa lisenssivirastonsa, niin kuin tästä budjettiesityksestä näkyy, ilman minkäänlaisia keskustelujakaania ja yhä vähemmän kiinnittää huomiota voimassa olevan lainsäädännön mahdollisuuteen tuonnin rajoittamisen avulla korjata kotimaisen kysynnän romahdusta. Ainoa selitys tälle, että näin Suomi menettelee, on tietenkin siinä, että kun pyhäksi dogmiksi on otettu vapaa kansainvälinen kilpailu, niin näyttäisi hieman ikään kuin vanhanaikaiselta ja maalaiselta, että Suomi puuttuisi tuontiin, joka romahduttaa kotimaisten tuotteiden valmistamisen.

En kuitenkaan pitäisi tätä niin moitittavana, vaan päinvastoin olen vakuuttunut siitä, että Suomen pitäisi puuttua tähän ja estää sellaisten tuotteiden tuonti maahan, jotka voidaan täällä itse valmistaa. Viime viikolla esimerkiksi Meksiko, köyhä maa, laittoi yli 1 000 prosentin tullin Kiinasta tuotaville jalkineille, koska on selvää, että Kiinan tuonti romahduttaa Meksikon mahdollisuuden valmistaa jalkineita. Aivan samalla

tavalla on selvää, että tämä kehitys on vastaavaa Suomessa, koska Aasian maista tulee tänä päivänä maailman jalkineista 80 prosenttia. Samalla tavalla tällaiset liikkeet, jotka kuulostavat hienoilta, kuten Andiamo, myyvät näitä kiinalaisia halpatuotteita tavalla, joka takaa suurtyöttömyyden Suomessa. Täällä voidaan puhua mitä tahansa, mutta on itsestäänselvää, ettei työttömyys voi parantua, ellei ihmisille voida antaa työtä, jolla on jotakin kannattavuutta.

Tässä suhteessa, arvoisa herra puhemies, niin uskomattomalta kuin se tuntuukin, uskoisin, että pakko vie Suomea tällaiseen kehitykseen. Kyllä tietenkin voidaan ajatella, että työttömyys ei sitten ehkä olekaan suuri ongelma. Uskoisin, että moni varsinkin hallituspuolueista ajattelee, että ei se työttömyys niin suuri ongelma ole, jollei se satu omalle kohdalle. On totta sekin, että poliittisestikin vielä työssä käyvät ovat varsin pitkäään enemmistö tästä kansasta.

Nyt vain vaarana on se, että näiden työttömien — tämäkin lisäbudjetti sisältää heidän menoihinsa liittyviä lisäyksiä — asemasta huolehtiminen saattaa horjuttaa kaikkien työssä käyvien asemaa. Näin ollen on selvää, että halutaan ikään kuin totuttaa Suomikin suurtyöttömyyteen, mikä on täysin pysyvä ilmiö kaikissa Euroopan yhteisön maissa. Onhan siellä 17,5 miljoonaa työtöntä ja työttömyys on todella rakkenteellista ja pysyvää.

Nyt siis täällä Suomessa totutetaan ensin suurtyöttömyyteen hyvillä 70 prosentin ansiosidonnaisilla työttömyyskorvauksilla ja vähitellen aletaan sanoa, että nyt kun rahat eivät riitä, on syytä palata tähän 119 markan peruspäivärahaan. (Ed. Rask: 116!) Kyllä se kansa kaikkeen tottuu, jopa hirressä roikkumiseen kuulemma tottuu, mutta tämä on äärimmäisen kohtalokas tie, koska se johtaa valtavaan kahtiajakoon tässä yhteiskunnassa. On niitä, jotka käyvät edelleen töissä ja voivat saada ehkä kohtuullisen hyvää palkkaakin, ja niitä, jotka ajautuvat työttömäksi, tulee yhä enemmän, ehkä jopa 600 000—700 000, ja heidän asemansa romantaa todella totaalisesti. Silloin syntyy valtava luokkajako ja kahtiajako.

Arvoisa herra puhemies! En kuitenkaan usko, että pelkästään tämä kansainvälinen kauppa johtaa suurtyöttömyyteen, vaan uskoisin myös, että tekninen ja teollinen kehitys on osasyynä. Totta kai jos kaikki voidaan valmistaa yhä enemmän automatisoidusti ja robottien avulla, on selvää, että ihmisille ei jää enää työtä. Olen kuullut jopa tällaisista demonstraatiolaitoksista,

joissa voitaisiin vaate tehdas pakastaa siten, että kankaat olisivat pakastettuja ja näin robotit voisivat leikatakin nämä kankaat ja ommella ne ilman, että siihen tarvittaisiin työvoimaa lainkaan. Joku insinööri varmaan hieroo käsiään ja joku patentin hakija ja tämän yrityksen johtaja, mutta me ymmärrämme, että tällainen kehitys väistämättä johtaa siihen, että työpaikat häviävät entistä nopeammin.

Siksi oikeastaan tässä aivan lopuksi sosialidemokraattien mieliksi — kun täällä jo muutenkin korostettiin maataloutta, kuinka se sentään on kansallinen asia — haluaisin todella painottaa sitä, että maatalouden merkitystä ei tulisi väheksyä ennen kaikkea sen takia, että maataloudesta voitaisiin saada työpaikkoja, kun koneellista työvoimaa korvattaisiin mahdollisimman pitkälle ihmistyövoimalla. On nimittäin jollakin tavalla traagista, että tällaisena hetkenä, kun on rahasta niukkuutta ja raaka-aineresurssit ovat rajallisia, niin ainoa, mistä on paljon tarjontaa, on työvoima, ja sille ei löydy minkäänlaista käyttöä tässä maassa. Uskoisin, että Suomi siirtyessään tällaiseen itsenäiseen ja omavaraiseen talouteen lisäisi olennaisesti maatalouden merkitystä. Jaettaisiin hehtaari maata näille työttömille, saisivat vähän sielulle virkistystä, voisivat viljellä perunaa ja porkkanaa ja saada näin mielekkyyttä tähän elämään. Nyt kaikki maanviljelijät vähitellen rahdataan kaupunkiin, sijoitetaan johonkin kerrostaloihin ja siellä he lähes fyysisellä tavalla kärsivät tästä rakennemuutoksesta. Tässä en kerta kaikkiaan voi nähdä mitään järkeä.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En voi olla kommentoimatta ed. V. Laukkasen talouspoliittista linjaa, missä hän pahoittelee tätä suhteellisen edun periaatetta ja vapaata kansainvälistä kauppaa. Olen kyllä aikaisemmin todennut, että ilman vapaa-ta kansainvälistä kauppaa Suomi olisi selvästi köyhempi. Tämä vapaa kansainvälinen kauppa tuo meille 15 miljardia markkaa enemmän kuin me joudumme tuontituotteista maksamaan. Tiedän, että ed. Laukkanen sanoo, että se tapahtuu työttömyyden kustannuksella, mutta kyllä tietenkin tekninen ja teknologinen kehitys, jota ed. Laukkanen myöskin pahoitteli, on kaiken korkean elintason taustalla. Ilman sitä meillä ei olisi tätä elintaso, mikä meillä tänä päivänä on.

Se, että meillä on työttömyyttä, johtuu tietenkin monestakin tekijästä, mutta siitäkin me pää-

semme hyvin helposti ja nopeasti eroon, kunhan me jaamme nämä työt uudelleen.

Mitä tulee työvoimakustannuksiin, annan saman neuvon, kuin presidentti Clintonin neuvonantaja antoi, ed. Laukkaselle. Ei se palkkakustannus tuntia kohti yksin ole ratkaiseva. Saksassa ovat, niin kuin ed. Laukkanen totesi, palkkakustannukset selvästi korkeammat kuin täällä. Siitä huolimatta palkkakustannusten osuus tuotteen hinnasta on alhaisempi. Ja se johtuu yksinkertaisesti siitä, että tekninen ja teknologinen kehitys on Saksassa mennyt paljon pitemmälle kuin Suomessa.

Kyllä meidän pitää, niin kuin hallitus on ohjelmaansa kirjoittanut, edistää teknistä ja teknologista kehitystä ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustajatoveri V. Laukkanen herättää samanlaisia tunteita minussa kuin ohjaajamestari Jouko Turkka ohjauksissaan. Siinä on aika paljon samanlaista laahaavuutta, mutta siinä on myöskin sellaista, mikä pistää sisuskunnan ympäri. Minä ottaisin tämän käsitteen, jonka hän sanoi: tämän reilun kilpailun, reilun kaupan, ja ytkikis sen käsillä olevaan budjettiesitykseen.

Näkeekö edustajatoveri Laukkanen ongelmia tällaisessa kaupassa kuin tässä budjetilla viedään esimerkiksi lihaa ja elintarvikkeita ulkomaille pilkkahintaan? Samanaikaisesti seurakuntien ja myöskin avustusjärjestöjen kenttätyössä työskentelevät ihmiset sanovat, että monien syrjäytettyjen perheitten lasten poskihampaat näkyvät taas aliravitsemuksen takia. Samanaikaisesti nämä ihmiset maksavat, monet työttömät veronmaksajina, maksavat tämän vientituen ja samanaikaisesti näkyy samojen perheitten lasten poskihampaat aliravitsemuksen takia. Onko tämä jotain reilua kauppaa vai ei-reilua kauppaa? Minun mielestäni se on aivan hävytön tilanne. Kyynelsilmin pyytävät tietojen mukaan monet vanhemmat, saako viedä — kun on joku yhteisruokailu ollut — ruokaa kotiin, Suomessa. Yli 100 000 joutuu jo tinkimään ravitsevasta ravinnosta. Ja veronmaksajat maksavat, että viedään ilmaiseksi sapuskat rikkaimpien eurooppalaisten ruokapöytään. Minä tiedän, että tämä on kepun maatalouspolitiikka, mutta onko tämä reilua?

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaisin ed. Kal-

likselle, että tämä ihannoitu vapaa kauppa ja kansainvälinen kilpailu on nyt johtanut Suomen siihen pisteeseen, että Suomi velkaantuu 70 miljardia markkaa vuodessa. Silloin minusta on naiivia puhua, että kyllä se on onnellista, kun tämä sama kauppa tuo meille 15 miljardia markkaa enemmän kuin vie. Näitä asioita täytyy tarkastella kokonaisuutena. Lähes 500 000 ihmisen työttömyys on suunnattoman kallis lasku tälle yhteiskunnalle ja johtuu nimenomaan vapaasta kansainvälisestä kilpailusta.

Mitä Saksaan tulee, niin turha täällä on enää polleilla Saksan menestyksellä, kun Saksa sijoittaa henkilöautotehtaansa, mikä on lähinnä pyhäinhäväistys saksalaisille, Meksikoon, koska tehdas ei enää kykene valmistamaan autoja Saksassa. Tämähän on sitä kehitystä, että kaikki tehtaat siirtyvät rajan ulkopuolelle. Kaiken lisäksi tiedetään, että lähivuosina Saksassa ja Euroopassa joutuu satojatuhansia ihmisiä työttömäksi myös autoteollisuuden alalla, kun tässä kilpailussa ei pärjätä.

Mitä reiluun kauppaan tulee, todella tarkoitan vain sitä, että kansallisvaltion tietysti pitää voida itse päättää ja tehdä reilua kauppaa ja se saa tehdä sen. Nyt en puutu siihen, jos Suomi siinäkin suhteessa tekee typeriä. Mutta sitoutumiseen sellaiseen kansainväliseen kilpailuun, jossa ei voi torjua myöskään epäreilun rappeuttavan kilpailun vaikutuksia, sellaiseen integraatiopolitiikkaan, ei yhdelläkään vasemmistoliittolaisella, ei yhdelläkään sosialidemokraatilla, ei yhdelläkään kansanedustajalla pitäisi olla minäänlaista aihetta.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen velkaantumisen ei johdu lainkaan vapaasta kansainvälisestä kilpailusta. Se, että Suomi velkaantuu ulkomaille tänä päivänä, johtuu yksinkertaisesti siitä, että me edelleen elämme yli varojemme, mutta ei missään nimessä vapaasta kilpailusta. Vielä kerran toistan. Jos meillä ei olisi vapaata kansainvälistä kilpailua, niin meillä olisi vielä alhaisempi elintaso ja meidän pitäisi leikata vielä enemmän.

Mitä tulee Saksaan ja Suomeen ja työvoimakustannuksiin, niin jos ei tämä esimerkki Saksasta käy, niin tarjoan esimerkin Japanista. Japanissa työvoimakustannukset ovat vielä korkeammat kuin Saksassa. Siitä huolimatta japanilaiset hakkaavat saksalaiset vähän joka alalla.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin huoneessani ed. Vesa

Laukkasen varsinaisen puheenvuoron sekä täällä hänen äskeisen vastauspuheenvuoronsa, jossa hän hyvin voimakkaasti painotti sitä, että Suomen taloudelliset vaikeudet johtuvat siitä, että Suomeen on tullut vapaa kansainvälinen kilpailu. Eihän meillä koskaan ole ollutkaan, ed. V. Laukkanen, vapaata kilpailua. Sellaisesta puhuminen on ihan turhaa ja vapaan kilpailun syyllistämisen meidän vaikeuksistamme on aivan väärä analyysi.

Päinvastoin meidän vaikeutemme johtuvat siitä, että Suomessa ei elinkeinoelämä, talouselämä, ole koskaan kilpaillut niiden sääntöjen mukaan, mitkä muissa markkinatalousmaissa ovat käytännössä. Ei missään muussa länsimaassa sallittaisi esimerkiksi sellaisia monopoleja kuin tähän mennessä on meillä sallittu. Vain Eta- ja EY-jäsenyyss poistavat kilpailun rajoitukset, joiden varaan Suomessa suurteollisuus, suuret yritykset ovat rakentaneet toimintansa. Nämä ovat estäneet vapaan kansainvälisen kilpailun, ja näistä kilpailun puutteista me kärsimme emmekä siitä, että kilpailu olisi yhtäkkiä tullut Suomeen. Päinvastoin minä korostan sitä, että meillä ei ole koskaan vapaata kansainvälistä kilpailua edes ollut.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä ed. Kallikselle, kun hän sanoi, että me elämme yli varojemme. Varojen yli eläminen johtuu siitä, että meillä on noin 500 000 ihmistä työttömänä ja 500 000 ihmistä aiheuttaa valtavat kustannukset verrattuna siihen, että nämä 500 000 ihmistä olisivat töissä.

Toiseksi haluaisin sanoa ed. Kallikselle liittyen Japaniin, että Japanikin on huono esimerkiksi, koska Taiwan tällä hetkellä romahduttaa Japanin johtuen siitä, että esimerkiksi metalli-, laivanrakennus- ja tekstiilielämyksen alueella Japani ei enää pärjää Taiwanille johtuen vapaasta kansainvälisestä kilpailusta.

Ed. Ukkolalle olisin lyhyesti vastannut, että hän ei nyt ymmärrä, että puhun todella vapaasta kansainvälisestä kilpailusta enkä vapaasta kilpailusta kotimarkkinoilla. Vapaa kansainvälinen kilpailu ilmenee mm. siitä, että Suomeen tuodaan vuosittain 500 miljoonalla markalla kissan- ja koiranruokaa, jonka kilohinta on noin

50 markkaa, samanaikaisesti kun Suomesta saa kirjolohta 20 markkaa kiloa ja sikanautajauhelihaa 35 markkaa kilo. Tämä on sitä vapaata kansainvälistä kilpailua tai se, että Kiinasta tulee tänne niin halpoja jalkineita, tekstiilejä ja mitä tahansa tuotteita, että täällä ei ole kohta enää mitään, mitä voidaan kilpailukykyisesti valmistaa. Tämä on kansainvälistä kilpailua, jossa Suomi on ollut jo vuosikymmeniä täysin surutta mukana, ja jäljet ovat sen näköisiä, ed. Ukkola.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a : Arvoisa puhemies! Olemme aloittaneet vuoden 1993 jo kolmannen lisätalousarvioehdotuksen käsittelyn. Vuodesta on kulunut vajaa neljä kuukautta, ja tällä tavalla meidän hallituksemme epävarmana toimii.

Lisätalousarvion sisältö kertoo hallituksen onnettomasta otteesta luotsata Suomea turvalliseen tulevaisuuteen. Tämä vahva epäily on heijastunut hyvin voimakkaasti myös jo käydystä keskustelussa. Hallituksen hallinnassa ei näytä olevan juuri mikään, lisätalousarvion sisällön keskeiset kohdat kun ovat ne, että suurtyöttömyys vain kasvaa, valtion velan hoitomenot kasvavat, maataloustuotteiden vientituki kasvaa jne.

Ainoa hyvä pyrkimys ilmenee siinä kohdassa, jossa hallitus ehdottaa valtionyhtiöiden kotimaisten investointihankkeiden rahoittamiseen määrärahoja. Tämä onkin todella tarpeen. Valtionyhtiöt ja valtion teollisuussektori itse asiassa kaipaivat hyvinkin laajaa läpivalaisua juuri tämän lisätalousarvion yhteydessä. Äskettäinen tutkimushan on kertonut meille, että valtion teollisuusyritykset ovat kyllä lisänneet työpaikkoja, mutta kaikki tuhatmääräiset lisäykset ovat tapahtuneet ulkomailla ja kotimaassa on työpaikkoja valtion teollisuusyrityksissä koko ajan vähennetty jo vuosikymmenen verran. Ulkomaille valtion yritykset ovat myös tehneet epäonnistuneita sijoituksia. Meidän on syytä muistaa, että on kysymys yhteisistä yrityksistä. On myös kysymys yhteisistä veromarkoista, joita näihin erilaisiin hankkeisiin on käytetty.

Hallituksen otetta kuvastaa mielestäni hyvin pelkistetysti se, että lainanottoon sillä on jatkuvaa tarvetta, vaikka siitä on eduskunnan enemmistökin valtiovarainvaliokunnan ja sen hallinto- ja tarkastusjaoston asiantuntemuksella jatkuvasti varoittanut. Kun tämä hallitus aloitti työskentelynsä, valtion velka oli 64 miljardia markkaa silloin huhtikuun lopussa vuonna 91. Kahdessa vuodessa velanottoa on lisätty niin

voimakkaasti, että valtion velka oli viime kuun lopussa 232 miljardia markkaa.

Ei siis mikään ihme, että hallitukseen suunnattu kritiikki kasvaa kasvamistaan kansan keskuudessa ja myös eduskunnassa, jopa hallituksen itsensä sisällä. Viime päivät ovat tämänkin hyvin konkreettisesti osoittaneet. Hallitus on saanut 18 kertaa kuitenkin tähän mennessä eduskunnan enemmistön ilmaiseman luottamuksen työnsä ja toiminnalleen. Arvioinnit varmasti kirkastuvat tämänkin lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä myös hallituspuolueiden parissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on taito ujuttaa jopa perustavaa laatua olevia ratkaisuja lisätalousarvioihin. Näin on tapahtunut ennen pääministeri Esko Ahon hallituksen aikana ja näin tapahtuu nytkin. Ilman laajempaa pohdintaa, keskustelua, valmistelua eräät pienet valtionyhtiöt hallitus haluaa siirtää pois valtion omistuksesta. Ainakin kahden niistä tiedän olevan menestyviä yrityksiä, ja kolmannellakin, joka ei suoranaisesti kuitenkaan mene sillä tavalla valtion yhteydestä pois, että sille kaavailaan yhteyttä Suomen Pankkiin tai sen tytäryhtiöön, on valoisia markkinanäkymiä. Näin ainakin meille on kerrottu.

Täällä on perätty eduskunnan lausumien saamaa huonoa kohtelua hallituksessa varsin aiheellisesti. Hieman samaan tapaan on syytä perätä hallituksen aiemmin antaman informaation pitävyyttä. Kun virastoja ja liikelaitoksia yhtiöitettiin, hallituksen asiantuntijoiden taholta ilmoitettiin valtiovarainvaliokunnassa ja sen asianomaisessa jaostossa, että yksityistäminen ei ole ajankohtainen. Valtion virastojen ja liikelaitosten muuttamisella yhtiöiksi tähdättiin vain niiden liikkumavaran lisääntymiseen ja myös siihen, että työpaikat turvataan.

Arvoisa puhemies! Meidän hallitusmuotomme 69 § sanoo näin: ”Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys lisätalousarvioksi, jos talousarvion muuttamiseen on välttämätöntä tarvetta.” Hallitus ei tämän lisätalousarvion yhteydessä millään tavalla perustelee näiden valtionyhtiöiden yksityistämisyhtymisiä, vaan se pikemminkin ilmaisee asian sillä tavalla, että järjestely on tarkoitettu toteuttaa tarvittaessa pitemmän aikavälin puitteissa ottaen huomioon toimialan tilanne ja yhtiön tuloskehitys.

Tämä ristiriitaisuus ja itse asiassa hallitusmuodon vastaisuus olisi mielestäni edellyttänyt sitä, että valtiovarainministeri tai joku valtioneuvoston jäsenistä olisi tässä keskustelussa ollut

perustelemassa näitä hallituksen esityksiä. Minä toivon, että hallituspuolueiden salissa olevat edustajat voivat tämän tehdä jo tässä yhteydessä. Toki tiedän, että asiat tulevat yksityiskohtaiseen käsittelyyn valtiovarainvaliokunnassa ja sen jaostossa.

Ehkä pienenä kuriositeettina kannattaa mainita, että jotain osakkeita valtio sentään hankkii. Liekö tämä sitten valtion ja tämän hallituksen elinkeinopolitiikkaa? Hallitus ehdottaa hankittavaksi 15 000 markalla osakkeita osakeyhtiöstä, joka on oppilaitos, kun Ypäjällä Ypäjän hevostalousoppilaitos ja Suomen ratsastusopisto yhdistetään.

Arvoisa puhemies! On todella harmillista, että hallituksen edustajia ei ole tässä keskustelussa nyt enää mukana. Olisi ollut kohtuullista, että he olisivat viihtyneet eduskunnan parissa edes sen lyhyen lähetekeskustelun ajan, joka tässä on koko ajan käynnissä.

Ed. A i t t o n i e m i: Herra puhemies! Tämä on kalsein lisätalousarvio, mitä olen yli kuuden vuoden aikana nähnyt. Tämä on tietynlaista morfiinia kuolemansairaalle yhteiskunnalle ja siirtää jälleen kerran ongelmia muutaman viikon eteenpäin, kunnes annetaan uudelleen samanlainen lisätalousarvio. Tässä ei ole toivon kipinettäkään kotimarkkinoiden elvyttämisestä, joka kotimarkkinoiden tilanne käy yhä vaikeammaksi. Hallitus uskoo vain ventiiniin sekä valuuttamarkkinoilla tapahtuvaan kehitykseen, mutta kotimaan ja kotimarkkinoiden ja työllisyyden tila kulkee edellä ja jättää viennin mahdollisuudet yhä kauemmaksi taakseen. Meillä on 500 000 työtöntä, jotka jonkin ajan kuluttua kaikki ovat peruspäivärahalla. Silloin ollaan yhteiskunnassa siinä tilanteessa, että ei varmasti löydy enää minkäänlaisia keinoja tehokkaaseen elvyttämiseenkään. Kuollutta ei voi elvyttää.

Meillä pitäisi kotimarkkinatilanne nopeasti saada parannettua, ja ed. V. Laukkasen näkemys itsenäisestä ja omavoimaisesta taloudesta saattoi olla tietynlainen näkemys siihen suuntaan. Meillä on valtava ja kasvava kysyntä hyödykkeistä. Meillä on tavaraa täynnä sekä varastot että hyllyt. Meillä on kotimarkkinain yritysteollisuus, joka on valmis tuottamaan lisää. Puuttuu vain yksi tekijä eli ostovoima. Tämä sisäinen talous — itsenäinen, omavarainen talous — on se seikka, joka saattaa meitä auttaa, mutta se merkitsee sitä, että meidän tulee lisätä kotimaista ostovoimaa keinoitekoisesti, lainata rahaa Suomen Pankilta, siis setelirahoituksen

muodossa. Me ajaudumme eräänä päivänä siihen. Sille emme mahda mitään, koska viennissä tapahtuva positiivinen kehitys ei ehdi apuun ja kotimarkkinaongelmat liikkuvat koko ajan kauppana edessä.

Ed. R e n l u n d: Herr talman, herra puhemies! Det har kunnat förutspås att innevarande års budget kommer att spränga 200-miljardersstrecket. Att nettoupplåningen utgör över en tredjedel av denna summa är väl något vi finländare aldrig trodde vi skulle uppleva, men nu är det ett faktum. Jag tror inte att vi ännu lyckats upplysa folk om det ytterst riskabla i situationen. Alla seriösa politiska aktörer borde använda resten av våren till att förklara för sina väljare att betydliga nedskärningar i det genomsnittliga välståndet nu är det enda sättet att rädda framtidens välstånd.

Att förändra administrativa och ekonomiska strukturer tar tid, vilket är både på gott och ont. Den som vill kan mycket väl se den tredje tilläggsbudgeten som en direkt följd av utgiftsautomater vi skapat. Arbetslöshetsskyddet är en utgiftsautomat, liksom lantbruksstödet, och statsskulden har blivit något av utgiftsautomaternas utgiftsautomat — en tredjedel av tilläggsbudgetens drygt 6 miljarder går till skötsel av skulden. Det är knappast fel gissat att oppositionens kritik av den här tilläggsbudgeten kommer att kretsa kring dessa frågor — med tyngdpunkt på lantbruket naturligtvis. Det besvade öppningen av den här debatten att socialdemokraterna framför allt poängterade lantbruket.

Ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä tarkastelemme objektiivisesti näitä lukuja katsoen niin taakse kuin eteenpäinkin. Menoautomaatit olemme luoneet yhdessä. Ne ovat tulosta yli poliittisen keskilinjan ulottuvasta yhteistyöstä. Niillä on selkeä punasinimultaleima. Tämän vuoksi ei ole älyllisesti rehellistä antaa kansan uskoa, että hallitus olisi halutessaan voinut vapauttaa meidät parin vuoden kuluessa kymmenien vuosien aikana tehdyistä poliittisista kompromisseista. Ainakin silloin, kun arvostelussa puututaan vain tiettyihin automaatteihin, tällainen on katsomista taaksepäin.

Perspektivet framåt är tyvärr svårt att hitta i en tilläggsbudget, som ju egentligen bara är lagbunden förvaltning. Det perspektivet måste sökas i de allmänna deklARATIONER regeringen avgett i budget- och andra sammanhang, dikte-

rade av en hård ekonomisk verklighet. Inom svenska gruppen synar vi mycket noga hur regeringens ekonomiska politik utvecklas och vi har ännu inte funnit alternativ till den förda grundlinjen.

Herra puhemies! Tämä hallitus on tehnyt useampia ja vaikeampia päätöksiä kuin mikään muu hallitus, eikä sitä todellakaan voida syyttää siitä, että se olisi huolehtinut poliittisesta tulevaisuudestaan. Mahdollisuudet jatkossa hyväksyä tällaisia lisäbudjetteja ovat kaikesta huolimatta riippuvaisia siitä, että julistettu taloudellinen peruslinja tuottaa uusia konkreettisia päätöksiä. Kyse ei ole ruotsalaisen eduskuntaryhmän tai jonkin muun ryhmän keksinnöstä vaan talouden. Mitä useampia tällaisia esimerkkejä saamme päätöksistä sinä aikana, kun lisäbudjetti on vielä eduskunnan käsiteltävänä, sitä helpompi se on hyväksyä. Eilinen ilosanoma laivanrakennusteollisuudellemme, tämän lisäbudjetin suuruusluokan tilaus, antaa tulevaisuudenuskoa monille ihmisille maassamme. Poliitikkojen tulee nyt myötävaikuttaa mahdollisuuksien luomiseen vastaaville aikaansaannoille kotimarkkinoilla.

Herr talman! Den här regeringen har fattat flera och besvärligare ekonomiska beslut än någon annan, den kan verkligen inte beskyllas för att ha varit mån om sin politiska framtid. De fortsatta möjligheterna att godkänna tilläggsbudgeter av föreliggande slag är det oaktat allt mera beroende av att den deklarerade ekonomiska grundlinjen snabbt resulterar i nya konkreta beslut. Det är inte svenska riksdagsgruppens eller någon annan grupps påfund, utan ekonomins. Ju flera exempel vi får på sådana beslut medan tilläggsbudgeten ännu behandlas här i riksdagen, desto lättare är det att godkänna den. Gårdagens glädjebudskap för vår skeppsbyggnadsindustri, en beställning i storlek med den här tilläggsbudgeten, ger framtidstro åt många människor i vårt land. Politikerna bör nu bidra med att skapa möjligheter för motsvarande prestationer på hemmamarknaden.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Totean ed. Renlundille Masa-Yards-kaupasta. Se oli erinomainen asia, uskomaton asia tänä aikana. Mutta ei yksi pääsky tee kesää. Näiden laivatilausten lisätyöllistävä vaikutus on aika vähäinen loppujen lopuksi. Mutta on selvä asia, että kun ajatellaan meidän kansainvälistä luotettavuuttamme ja kykyämme

tuottaa, niin siihen nähden se on erinomaisen suuri asia.

Mitä tulee poliittiseen tulevaisuuteen, että hallituspuolueet ovat olleet tietyllä tavalla uhrantunneita oman poliittisen menestyksensä ja tulevaisuutensa pohjalta, niin te olette epätoivoisesti tässä hallituksessa odottaneet sitä, että tulisi jokin onnenkantamoinen ennen 95:n vaaleja, jolloin te pystyisitte nostamaan poliittista kannatustanne. Mutta niin ei tule tapahtumaan. Tästä te tietysti tulette kärsimään, koska jos Suomessa olisi ollut Kekkonen presidenttinä ja hänellä valtaoikeudet, jotka hänen aikanaan olivat, tämä eduskunta olisi aikaa sitten hajotettu. Hajottaahan tämä pitäisikin, koska tämä eduskunta ei vastaa enää parlamentaarisia voimasuhteita. Jos meillä olisi vaalit, niin sosialidemokraateilla olisi 68 kansanedustajaa, keskustalla 40, ruotsalaiset tietysti ennallaan, 11 kansanedustajaa tai jotakin siinä main.

Mutta Suomen kannalta tärkeintä tässä vaiheessa olisi kuitenkin saada aikaan uudet eduskuntavaalit ja sen kautta saada Suomeen vanha kunnan punamultahallitus. Työläisen ja talonpojan voimin on tätä maata hallittu ja tullaan hallitsemaan tulevaisuudessakin. Suurin onnettomuus Suomelle oli, että vuonna 87 kokoomus tuli sekoittamaan Suomen taloudellisen ja poliittisen pelin. Meille ei hyvä seuraa, ennen kuin keskustan ja sosialidemokraattien hallituspohja on koossa, mahdollisesti siinä myös vasemmisto. Silloin meillä on jotakin toivoa, ed. Renlund. Ja myös ruotsalaiset saisivat lähteä oppositioon seuraaviksi 50 vuodeksi.

Ed. R e n l u n d (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena haluan sanoa ed. Aittoniemelle, että meillä on mahdollisuuksia nytkin muodostaa uusi hallitus, jos tahtoa riittää ja jos voimasuhteet riittävät siihen. Meillä on sellaisia mahdollisuuksia.

Minä en kerta kaikkiaan ymmärrä ed. Aittoniemen ajatuksia, että Masa-Yardsin saama tilaus olisi melkein merkityksetön. Se on muistettava, niin kuin Masa-Yards totesi, että se antaa 6 500 miestyövuotta. Jos se on ed. Aittoniemen ajatuksissa merkityksetön asia, sitten minä en ymmärrä paljon mitään ed. Aittoniemen ajatuksista.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tätä ei olisi kyllä kannattanut käyttää. 6 500, totta kai, osa on jo työssä olevia Masa-Yardsissa. Mutta tälle 500 000 työttömän

joukolle, joka meillä tällä hetkellä Suomessa alkaa olla, tämä tilaus on yhdentekevä, jos sinne saadaan 200 tai 600 työpaikkaa lisää alihankinnat mukaan luettuna. Tämä on erinomainen asia, mutta on turha tuudittautua siihen, että Masa-Yardsin säiliölaivakaupoilla selviäisimme tästä lamasta, se on aivan utopistinen ajatus.

Kaiken lisäksi voitot siitä menevät Norjaan. Meille jäävät kyllä ne työpaikat. Osa niistä on jo käytössä, mutta työpaikkoja, siis niitä, jotka vedetään kortistosta mukaan, ei ole kovin paljon tämän kaupan yhteydessä. Ne tehdään sillä työvoimalla, joka on jo Masa-Yardsilla olemassa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Martin Saarikankaan nimittäminen pääskyseksi on tietysti aika hyvän mielikuvituksen tuote. Mutta tämä kauppa on joka tapauksessa tärkeä. Kun nyt kaasulaivoja ryhdytään Suomessa valmistamaan, kannattaisi Suomen omassa energiapolitiikassaan ottaa tämä huomioon. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tänään jo tehnyt ehdotuksen, että myös Suomi hankkisi kaasulaivoja, joilla nesteytettyä kaasua voitaisiin kuljettaa Suomeen. Tätä kautta työllistämiskaivutukset alkaisivat olla jo toista luokkaa, kun ylipäänsä energian tuotannossa suuntauduttaisiin enemmän kotimaiseen polttoaineeseen, ei vain ulkoa tuotavaan kaasuun.

Tässä lisäbudjetissa esitetään noin 3 miljardia markkaa lisää työttömyysturvamenoihin, ja kysymys on vain valtionosuudesta. Kun valtion tämän vuoden budjetti tehtiin, siitä laskettuna saattoi päättyä arvioon, että noin 13 miljardia markkaa arveltiin työttömyysturvamenojen tänä vuonna olevan. Silloin me sanoimme, että se on valtaava suuri summa. Kun edes jollain tavalla elvytystä tuettaisiin, niin tätä summaa saataisiin pienennetyksi ja se hyödyttäisi koko kansantaloutta paljon enemmän. Maaliskuussa nämä työttömyysturvamenojen arviot ovat täsmentyneet noin 19 miljardiksi markaksi. Kannattaisi todella paneutua miettimään, mitä 19 miljardilla markalla muulla tavoin sijoitettuna olisi voitu saada aikaan ja työllistää työttömiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on sosiaali- ja terveysvaliokunnalle esittänyt arvion, että 1 prosentin työttömyyden lisäys, joka tarkoittaa 25 000 työttömän lisäystä, maksaa 1 185 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on noin 730 miljoonaa markkaa. Tässä arviossa ei ole laskettu vasta kuin varsinaiset työttömyysturvamenot ja sen lisäksi toimeentulotukimenojen kasvu ja ehkä otettu vähän asumistukimenojen kasvua

huomioon, mutta ei enempää. Tällä saadaan jo 47 000 markkaa per työtön laskuksi. Verotulojen vähennysvaikutuksia ja muita ei käsitykseni mukaan tässä laskelmassa ole kokonaisuutena arvioitu, joten työttömyys tulee todella kalliiksi tälle maalle ja johtaa kansantalouden alasajoon, niin kuin on jo nähty. Työttömyys on puolen miljoonan rajan yläpuolella varmasti kesäkuussa. Voidaanko sitä enää estä, sitä en tiedä, mutta nopeita toimenpiteitä tarvitaan, että käänne saadaan aikaiseksi.

Harvasta asiasta olen ed. Aittoniemen kanssa samaa mieltä, mutta sellainen on arvio kokoomuksen hallitustaipaleesta. Se on mielestäni ollut olennainen tekijä, joka on johtanut tähän virheelliseen talouspolitiikkaan, jonka seurauksia nyt Suomen työttömät ennen kaikkea kantavat ja heidän perheenjäsenensä, mikä heijastuu lähes kaikkien suomalaisten toimeentuloon tänä päivänä, ei kyllä näköjään yritysjohtajien eikä korkeimpien virkamiesten ansioihin, jotka ovat jatkaneet kasvuaan.

Työttömyysturvamenoja on siis saatava pienemmään siten, että järjestetään työtä.

Sairausvakuutuksen määrärahoista hallitus esittää vähennettäväksi 250 miljoonaa markkaa. Sairausvakuutushan on kokonaisuudessaan lainsäädännöllä säännelty, ja näin ollen nyt ei ole tehty mitään lainmuutosta, vaan se tehtiin viime vuoden puolella ja tuli voimaan vuoden alusta. Mutta nyt vasta on pystytty arvioimaan niiden leikkausten kaikki vaikutukset, ja leikkaukset ovat paljon suuremmat kuin vielä tammikuussa, kun budjettia eduskunnassa laadittiin, osattiin arvata. Siis 250 miljoonaa markkaa enemmän tapahtuu heikennyksiä etuusmenoissa, kun tarkempi arvio on saatu tehdyksi. Budjetissahan tämä näkyy valtion osuutena sairausvakuutuslaista johtuvista menoista. Valtiohan maksaa tietysti omien työntekijöidensä kuluja, mutta sen lisäksi valtion budjetissa on takuusuoritus, jolla taataan se, että sairausvakuutuslain mukaiset etuudet maksetaan. Jos Kelan rahastossa ei ole riittävästi rahaa, niin takuusuorituksella budjetista huolehditaan, että rahat riittävät.

Vuodenvaihteessa arvio oli, että takuusuoritus olisi noin 250 miljoonaa, taisi olla 230 miljoonaa, ja nyt jo näitä takuusuorituksia ei enää oikeastaan ollenkaan tarvita. Mistä se johtuu? Ennen kaikkea siitä, että vakuutettujen maksuja nostettiin vielä viime vaiheessa. Erityisesti eläkeläisten sairausvakuutusmaksua nostettiin, ja se on 2 penniä suurempi kuin palkansaaajien. Näin eläkeläisillä on maksatettu näitä kuluja, ja sa-

malla sairausvakuutuksen leikkaukset vaikuttavat eläkeläisten toimeentuloon lääkekorvausten osalta. Päivärahojahan eläkeläiset eivät saa. Päivärahoja leikattiin myös, ja niiden leikkauksivaikutukset näkyvät. Ne ovat suuremmat kuin alun perin arvioitiin. Mutta kaikki lääkekustannukset ennen kaikkea koskevat eläkeläisiä, olivatpa he nuoria tai vanhoja, koska nimenomaan nuoret eläkeläiset ovat sairaseläkkeellä, ja silloin heidän sairaskulunsa usein ovat suuret.

11 035 miljoonaa markkaa on tämän hetken arvio sairausvakuutuksen tämänvuotisista menoista. Menoja on leikattu niillä kolmella esityksellä, mitä viimeisen vuoden aikana on tehty, yhteensä noin 1 600 miljoonaa markkaa, ja luulenpa, että tämä tarkistus pitäisi vielä lisätä siihen. Siinä ei ole osattu ottaa huomioon, että menot supistuvat enemmän kuin aikaisemmin on arvioitu.

Mutta leikkaukset eivät suinkaan tule jäämään tähän. Viime perjantaina on sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä julkistanut yksimielisen esityksensä lääkekorvausten jatkoleikkauksista. Tässä yhteydessä haluaisin torjua lääkekorvausten enemmän leikkaamisen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kolme kertaa sanonut, että leikkauksia ei enää tule suorittaa, ja se koskee myös lääkekorvauksia. Lääkkeet ovat aika tehokas hoitomuoto, ja nimenomaan, kun pyritään lisäämään avohoitoa, silloin lääkeshoidon merkitys on tärkeä.

Erityisesti tässä yhteydessä haluan torjua sen esityksen, jonka työryhmä on tehnyt, että ilmaisilääkkeitä saaville asetettaisiin omavastuuosuus. Se merkitsee käytännössä 180 markan vuosikustannusta. Lääkkeethän annetaan apteekista kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, eli neljä kertaa vuodessa pitää lääkkeitä hakea, ja jos joka kerta peritään 45 markan omavastuu, niin kuin omavastuu tänä vuonna on, siitä tulee 180 markkaa vuodessa.

Eilen kiinnitti huomiotani jonkin lehden pääkirjoitus, jossa sanottiin, että kun työryhmä oli yksimielinen esityksessään, sen täytyy tietää, että ilmaisilääkkeissä tapahtuu tuhlausta ja väärinkäyttöä. Ihmettelen esimerkiksi insuliinidiabeetikon kohdalla, miten väärinkäytös voi tapahtua, kun jos ottaa liikaa insuliinia, on varmasti taju kankaalla hyvin pian. Lääkkeen annostelu on erittäin tarkkaa, enkä voi ymmärtää, kuinka sitä voidaan väärin käyttää, koska siitä on ikävät seuraukset. Jos käyttää liian vähän lääkettä tai käyttää liian paljon lääkettä, molemmissa tilanteissa lopputulos on sama, tajuttomuus. Kannat-

taisi perehtyä paremmin perusteisiin eikä uskoa vain sillä perusteella, että jokin työryhmä on yksimielinen, että esitys on hyvä.

Lääkekorvauksiin käytetään runsas 2 miljardia markkaa vuodessa. Tällä hetkellä Suomessa maksettavat lääkekorvaukset ovat lähes alimmat Euroopassa. Jostakin kummallisesta syystä Tanskassa korvaukset ovat vielä heikommät ja Kreikassa. Mutta meidän pitäisi päästä sieltä pohjalukemista paremmalle tilalle.

Kolmantena asiana otan kantaa vielä eläkevakuutukseen. Tässä yhteydessä esitetään valtionosuutta kansaneläkelaista johtuvista menoista lisättäväksi 80 miljoonalla markalla, mutta myöskään tämä ei tarkoita mitään etuuskien lisäämistä vaan ainoastaan sitä, että ilmeisesti kuntien lisäosatuotot, ne korotukset, jotka on tehty, eivät tuota aivan niin paljon kuin arvioitiin, koska kuntien verotulot pienenevät taloudellisen tilanteen johdosta ja näin ollen takuusuoritusta joudutaan osoittamaan lisää. Kansaneläkeläin menot ovat noin 19 miljardia markkaa tänä vuonna, ja nämä menothan ovat pienenevän päin, koska työeläkepuolen osuus koko ajan tulee kasvamaan.

Viime päivinä on kerrottu, miten EY:n komissio on ilmoittanut, jos ei nyt vielä lopullista kantaa, mutta neuvotteluissa sen, että Suomessa järjestetty TEL-vakuutus ei ole sosiaalivakuutusta ja näin ollen ei voi jäädä henkivakuutusdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Tästä asiasta on oltava täysin selkeä käsitys eduskunnalla. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tätä asiaa seurannut syksyllä, ja nyt keväällä olemme saaneet selvitystä näistä neuvotteluista. On huolehdittava, niin kuin tähän saakka hallituskin on sanonut, että taataan, että työeläkejärjestelmä hoidetaan Suomessa toimivien eläkeläitösten toimesta. Ei voida ajatella tilannetta, että jokin ulkomainen vakuutusyhtiö myy Suomeen työeläkevakuutusta eikä sitä voida velvoittaa osallistumaan yhteisiin velvoitteisiin, joita tähän vakuutukseen sisältyy. Sellainen on torjuttava, ja jollei sitä voida torjua muuten, järjestelmää on muutettava.

Nythan näkyvät työeläkelaitoksetkin olevan jo liikkeellä valmiina siihen, että työeläkeyhtiöt irrotetaan enemmän vahinkovakuutusyhtiöistä. Tämä on varmaan monella tavalla terve suunta, että näin tapahtuu, koska kyseiset yhtiöt hoitavat lakisääteistä eläketurvaa ja silloin niiden ei pidä olla mukana missään pelissä. Meillä on nyt jo kasinopelissä ja Finanssilaitos-puuhissa ja muissa ainakin 500 miljoonaa markkaa työelä-

kerahoja palanut, ja tänä vuonna ainakin miljardi markkaa tulee luottotappioita siitä, että yritykset eivät pysty takaisinlainausta hoitamaan.

Eläkerahojen turvaaminen on ensisijainen tehtävä, ja se vaatii eläkejärjestelmän muuttamista, jos tätä asiaa ei muuten voida hoitaa. Siinä yhteydessä on syytä pohtia myös koko eläkejärjestelmämme rakennetta, kehitetäänkö järjestelmää niin, että kansaneläkkeestä tulee isompi peruseläke, eikä vain niin, että pohjaosan saavat kaikki. Sitähän nyt tosin työnantajapuoli haluaa leikata niiltä eläkkeensaajilta, jotka saavat vain pohjaosan.

Eläkejärjestelmään kohdistuu niin monia paineita, että tämä asia on otettava kokonaisuutena pöydälle ja huolehdittava siitä, että kansalaisten eläketurva säilyy. Me emme ole sellaisessa tilanteessa, ettei meillä olisi varaa 60 prosentin eläketurvaan, joka on lainsäädännössä turvattu. Tällä hetkellä tosiasiaa olemme vasta 45 prosentin eläketasolla niiden kohdalla, jotka nyt eläkkeelle jäävät. Mutta meillä on mahdollisuus huolehtia siitä, että 60 prosentin taso säilyy, kun huolehdimme rahoitusjärjestelmästä.

Ed. M a t t i l a : Herra puhemies! Käsitykseni on, että kansantalouden rapakkojuoksussa on aallonpohja sivuutettu. Aivan selviä talouden elpymisen merkkejä on nähtävissä. Tämän olen näkemässä tosiasiana erittelemättä täälläkin jo monen kertaan esiin tuotuja näkemyksiä.

Talousarvioitten ja lisätalousarvioitten avulla meidän täytyy vauhdittaa tätä myönteistä kehitystä. On kuitenkin pari ongelmaa, joiden edessä ovat tämä hallitus ja monet tulevatkin hallitukset. Ne ovat valtion velka ja työttömyys. Minä annan tunnustusta hallitukselle siinä, että talouspolitiikan tervehdyttämisessä on luotu pohjaa talouden elpymiselle.

Pyysin puheenvuoron oikeastaan valtiovarainministeri Viinaseen puheenvuoron johdosta, koska hän sanoi, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kuluvan vuoden talousarvioksi olisi esitetty miljardiluokan toivomuksia, ei määrärahoja vaan toivomuksia. Tämä ei pidä paikkaansa.

Yksityiskohtaisempi tarkastelu ja pikainen tarkastelu osoittaa, että kuuden pääluokan kohdalla ei esitetty lausumia lainkaan. Muissa esitettiin 31 lausumaa, ja näistä 24 oli sellaista, joissa pyydettiin hallitukselta selvityksiä tiettyihin asioihin tai annettiin ohjeita hallinnolle, aivan niin kuin eduskunnan täytyykin talousarvion yhteydessä antaa. Seitsemän on tulkittavissa jotenku-

ten määrärahojen lisäyksiksi. Otan yhden malliksi, mitä ne koskettavat: ”Valiokunta edellyttää, että sotilasvammakorvausten indeksikorotukset suoritetaan tulevaisuudessa alentamattomina.” Minusta nämä ovat sellaisia näkemyksiä, jotka tulevat kansalaisten taholta ja joka tulee eduskunnan välityksellä välittämään hallitukselle.

Haluan kaikella tällä osoittaa sen, että määrärahan lisäyksiksi tulkittavia on paljon vähemmän kuin aikaisemmissa talousarvioissa ja valtiovarainvaliokunta ja eduskunta ovat tuntenet vastuun myös valtion velan ja työllisyyden hoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Ed. U k k o l a : Herra puhemies! Olen aivan samaa mieltä kuin ed. Mattila siitä, että monet merkit tällä hetkellä osoittavat, että talouden aallonpohja on sivuutettu. Toivoa vain sopii, että kansalaisetkin tämän lopulta havaitsisivat.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoron niihin arvioihin, joita ed. Stenius-Kaukonen ja ed. Aittoniemi ovat esittäneet kokoomuksen hallituksessa olemisesta ja siitä, että syy siihen, että taloudessa tuli lama, on siinä, että kokoomus tuli vuoden 87 vaalien jälkeen hallituksen. Kunpa asiat olisivatkin näin yksinkertaisia. Mutta kysymys on siitä, että 20 vuoden aikana tätä maata on hallittu etujärjestöpolitiikalla ja sinulle minulle -periaatteella, jaettu kaikki, mitä jaettavissa on, ja vielä enemmänkin. Punamultahallitus, jota ed. Aittoniemi kaipaa takaisin, on nimenomaan ollut syyllinen siihen, että tässä tilanteessa olemme tällä hetkellä.

Se, että hän vaatii suurin piirtein eduskunnan hajottamista, jotta saadaan kansan mieleinen eduskunta, on mielestäni kansan halveksimista. Jos jokainen poliitikko ja jokainen puolue eduskuntavaalien jälkeen alkaa vaatia uusia vaaleja heti, kun tuskin on vaaleista päästy, koska eduskuntavaaleissa kansalaiset äänestivät väärin, niin eihän siitä mitään tule. Päinvastoin mielestäni pitäisi kohta saada valtiosääntöön muutos, että eduskuntaa ei saa hajottaa kukaan, ei sen enempää puhemies, pääministeri kuin presidenttikään.

Etujakopolitiikat ovat, ed. Aittoniemi, syytä siihen, että meillä on näin hankala tilanne tällä hetkellä ja siitä on vaikea päästä eroon. Jos etujakopolitiikat hallituksessa, nimenomaan keskustassa, olisivat rohkeasti tarttuneet työhön ja toimeen, tässä tilanteessa ei oltaisi. Mutta aika on kulunut siihen, että uutta hallitusta on muodostettu koko kahden vuoden ajan, eikä ole ryhdytty tekemään pää-

töksiä riittävän nopeasti ja ryhdytty hallitsemaan riittävän tarmokkaasti.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ed. Ukkola puhelee taas niitä sun näitä. Punamulta oli vuoteen 87 vallassa, ja siihen saakka yhteiskunnassa oli tasainen taloudellinen kehitys. Sen jälkeen Holkerin hallituksen aikana meillä tuhlattiin varat ja tultiin siihen tilanteeseen, jossa oltiin, kun Ahon hallitus sai vastuun maan asioiden hoitamisesta, ja tämä hallitus on vienyt lopullisesti tuohon tämän maan.

On selvä asia, että jos halutaan työmarkkinajärjestöjen kanssa päästä sopimukseen maan asioiden kehittymisestä vaikeinakin aikoina, se edellyttää sosialidemokraattien hallituksessa oloa ja miksei myös vasemmistoliiton, niin kuin aikoinaan vaikeina aikoina on myös Kekkosen toimesta runnattu. Siitä lähdetään. Tämä on aivan selvä asia, että niin kauan kuin sosialidemokraatit ovat ulkopuolella hallituksen, tämä maa ei lähde nousuun.

Missä sitten, ed. Mattila, on nousu? Vienti on suhteellisesti noussut, mutta se edustaa vanhas-takin bruttokansantuotteesta vain alle 20:tä prosenttia tänäkin päivänä. Sitten on markka vahvistunut, totta kai. Toisaalta myös vientitulot silloin vähenevät, joskin velatkin vähenevät. Ei se ole mikään ratkaisu. Vientitulot pienenevät mutta myös ulkomaanvelka vähenee. Ei se ole mikään konkreettisesti ja nopeasti vaikuttava asia.

Korot ovat laskeneet, ja se on hyvä asia, mutta meillä ollaan niin vaikeassa tilanteessa velkaisten ihmisten osalta, että mikään koron lasku ei enää auta heitä muuten kuin siinä tapauksessa, että korko laskee niin alas ja inflaatio lähtee ylös, että saadaan reaalikorko litistettyä miinusvoittoiseksi, jolloin tässä maassa lähtee tuotantoelämä investointien kautta liikkeelle. Se on ainoa mahdollisuus. Ei, minä sanon, yksi pääsky kesää tee, yksi laivatilaus eikä muu, ei markan arvon vahvistuminen muutamalla prosentilla. Me olemme niin huonossa tilanteessa kotimarkkinoiden, kansan köyhyyden ja ostokyvyn vähenemisen vuoksi, että vienti ei tule enää auttamaan tilannetta.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron sen johdosta, että ed. Ukkola kehui nykyistä hallitusta ja moitti niitä, jotka ovat kokoomusta sormella osoittaneet. Ed. Ukkola perusteli käsitystään sillä, että kahden viime vuosikymmenen ajan on jaettu kaikki, mitä on

ollut, ja vähän enemmänkin ja siitä johtuvat ongelmat eivätkä suinkaan sen paremmin Holkerin kuin Ahon hallituksen toimista. Tämän puheenvuoron osan johdosta haluaisin todeta, että Suomen valtion kirjanpito osoittaa, että 80-luvun aikana valtion budjettien ylijäämä oli 113 miljardia markkaa, kun tultiin 90-luvun alkuun. Sen jälkeen numerot ovat kääntyneet aivan päinvastaisiksi.

Mitä tulee siihen arvosteluun, jonka ed. Ukkola kohdisti muun muassa ed. Stenius-Kaukon kokoomuskannanottoihin, mielestäni ed. Stenius-Kaukonen on täysin oikeassa. Olen iloisesti yllätynyt, että ed. Aittoniemikin oli tänään tässä asiassa mielestäni täysin oikeassa.

Ed. M a t t i l a : Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta toteaisin vain sen, että ei ole syytä, ei minkäänlaista aihetta, aliarvioida niitä talouden orastavia merkkejä, joita on näkyvissä. Niitä myös ed. Aittoniemi luutteli. Vienti vetää, meillä ovat korot laskeneet, markka on vahvistunut. Kyllä nämä ovat sellaisia peruselementtejä, joille pohjaa laajempikin elpyminen. Kun hallitus tulee näitä vielä täydentämään työvoimakustannusten alentamisella ja toivottavasti myös kulutuskysyntää lisäävillä toimenpiteillä, niin me olemme nähdäkseni viimeistään joskus ensi vuoden alkupuolella toteamassa, että hallituksen määrätietoiset toimet ovat todella tuottamassa sellaisia tuloksia, mitä eduskuntakin on toivonut.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Tuskin kannattaa tätä kokoomuksen syyllistämistä tai syyttömyyttä sen enempiä pohtia muuten kuin todeta ed. Aittoniemelle, että jos tässä tilanteessa olisi ollut punamultahallitus, niin meidän taloudellinen tilanteemme olisi vielä järkyttävämpi kuin se tällä hetkellä on, näin on. Mistään ei olisi pystytty säästämään, koska vanhat poliitikot ja vanhat puolueet eivät olisi omilla periaatteillaan pystyneet tekemään mitään rakenteellisia uudistuksia.

Se, mitä ed. Laine sanoi siitä, että velkaannuttiin vasta nyt 90-luvun alussa, pitää paikkansa, mutta ed. Laine samoin kuin ed. Aittoniemikin unohtavat sen, mihin taloudelliseen tilanteeseen Suomi joutui. Me jouduimme yksinkertaisesti kilpailemaan kansantaloutena muun maailman kanssa. Eihän sellaisella elinkeinoelämällä ja sellaisella talousjärjestelmällä, jota punamulta harjoitti — suljetulla, monopolistisella, kartelli-soituneella etujenjakopolitiikalla — pärjätä va-

paassa kilpailussa. Sen vuoksi ei pärjätty, koska meillä ei koskaan mitään kilpailua ollutkaan, niin kuin aikaisemmin sanoin. Sen vuoksi meidän taloustilanteemme on päässyt niin pahaan jamaan, kuin missä tällä hetkellä olemme.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolalle vain ihan lopuksi, että kyllähän, ed. Ukkola, nimenomaan tässä vapauttamisessa, mm. rahapolitiikan vapauttamisessa, tehtiin merkittäviä virheitä, joista me myös nyt käytännössä kärsimme. Eli silloin kun hallinnollinen sääntely 80-luvun puolivälissä lopetettiin, rahasta tehtiin kauppatavara, niin erittäin monta kymmentä miljardia, ed. Ukkola, siltä ajalta periytyi niitä virheitä, joita nyt karvaasti joudutaan maksamaan, eli mentiin niin kuin toisaalta ... (Ed. Ukkola: Säännöstelyn virheitä kaikki!)

Toinen varapuhemies: Ed. Ukkola, ei välihuutoa käytävältä, vaan omalta paikalta.

Puhuja: Säännöstelytaloudesta mentiin liian nopeasti vapauteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Hallituksen esitys n:o 37 kolmansien lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1993 aikana

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 13 ja kyselytunti samana päivänä kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 16.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

